

Miskolci Egyetem Gazdaságtudományi Kar

ABSZTRAKTOK

**„Mérleg és Kihívások –
Értékteremtés-Fenntarthatóság-Digitalizáció”**

XIII. NEMZETKÖZI TUDOMÁNYOS KONFERENCIA

és

PhD KONFERENCIA

**2024. október 10-11.
Lillafüred**

TARTALOM

Anna Dunay, Henriett Károlyi Human as the engine of disruptive innovation.....	6
Bartha Zoltán A közepes fejlettség csapdájának mérése	6
Benedek József, Temerdek-Iván Kinga Fenntartható fejlődési célok lokalizációja	7
Berács József A felsőoktatási intézmények küldetésének megváltozása az elmúlt évtizedben	7
Berényi László Magyarország innovációs és technológiai helyzete: adatok és benyomások	8
Bozsik Sándor Magyarországi mezőgazdasági vállalkozások pénzügyi teljesítményének összehasonlító elemzése 2022-es és 2023-as adatok alapján	8
Domokos László A kultúrafejlesztés menedzsment aspektusai	9
Dr. Domokos László, Dr. Csiszár Csilla Margit, Takácsné Papp Adrienn A digitalizáció jelentősége az önkormányzatok energiagazdálkodásában	9
Dr. Domokos László, Takácsné Papp Adrienn, Dr. Horváth Ágnes Az önkormányzatok energiagazdálkodási keretrendszerének egy lehetséges megoldása	10
Dr. Füredi-Fülöp Judit - dr. Murányi Klaudia - Várkonyiné Dr. Juhász Mária A körforgásos gazdaság számviteli kérdései.....	11
Dr. Hajdú Noémi Understanding Tech Adoption: A Deep Dive into Technology Acceptance Models.....	11
Dr. Hegedüs Mihály A korrupció és a rejtett gazdaság hatásai a gazdaság működésre	12
Dr. Karajz Sándor A heterogenitás jelentősége a makroökonómiai modellezésben	12
Dr. Kunos István Szervezetfejlesztés-fókuszú coaching a jövő küszöbén	12
Dr. Lipták Katalin Munkanélküliség kezelése a magyarországi aprófalvakban	13
dr. Madaras Anita Jolán, Madaras Csaba Költség és hatékonyság analízis az egészségügyben. Az egészségügyi rendszerek finanszírozása. HBCS-n alapuló kórház finanszírozás	14
Dr. Mihalik- Kucsma Daniella Stratégia és teljesítmény kapcsolata egy állami finanszírozású kórház működésében	14
Dr. Molnár László A személyes innovációs képesség komplex vizsgálati modellje	15
Dr. Szendi Dóra The role of spatial interactions in the convergence process of Western Europe's gross value added.....	15

Dr. Szóka Károly A szaktudás és a kompetencia változása a kontrolleri szakmában a digitalizáció korában, avagy mit nevezünk valódi tudásnak a mesterséges intelligencia térhódítása idején.....	16
Dr. Varga Beatrix Mennyire illeszkedik a magyar halandóság a fejlett országok halandósági mintázataihoz?	16
Dr. Varga Krisztina A társadalmi innovációs programok hatás vizsgálatának megközelítései	17
Gubik Andrea, Vörös Zsófia A narcizmus és a vállalkozói siker kapcsolata: a túlzott és kényszeres munkavégzés közvetítő szerepe.....	18
Hetesi Erzsébet A digitális transzformáció és a felelősségvállalás	18
Horváth Ágnes Az EU emissziókereskedelmi rendszerének szerepe a klímavédelmi törekvésekben.....	19
Horváthné Csolák Erika A pénzügyi kimutatások és a kórházak gazdálkodása – nemzetközi kitekintés ..	19
Illés Bálint Csaba, Kovács Zoltán Housing Savings in Hungary - a situation analysis	20
Józsa László- Balla Rita A kreativitás és a mesterséges intelligencia szerepe a művészeti marketingben .	21
Juhász Gábor-Sipos Norbert-Jarjabka Ákos A munkahelyi jólét és a munka és a család kapcsolatrendszerének vizsgálata	21
Katits Etelka - Fejes Judit A modern vállalati pénzügyek alkalmazása, avagy egy alternatív pénzügyi korai figyelmeztető rendszer bemutatása.....	22
Kerchner András Az ügyvitelszervezés és az irodai munka fejlődése a XX. században	22
Kis-Orloczki Mónika A fenntartható egyetemi rangsorok összehasonlító elemzése	23
Kiss Gergely Gamifikáció a mélyszegénység ellen, avagy az érzékenyítés fontossága	24
Kiss Zsuzsanna / Szűcs Virág Krisztina A Dunning-Kruger hatás munkahelyi környezetben.....	24
Kovács Bence A holisztikus piacorientáció modelljének vizsgálata és validálása	25
Kulcsár Imre, Molnár László, Nemeslaki András The Impact of Digitalization on Revenue and Productivity in micro enterprises: Evidence from Hungary	25
Kuttor Dániel, Orosz Dániel, Takács Máté Keleti, avagy a kínai nyitás mérlege.....	26
Kuttor Dániel, Pál Zsolt A mesterséges intelligencia szerepe az adatok elemzésében és vizualizációjában	26
Lukács János Valós értékelés vs. múltbeli bekerülési ár.....	27
Marien Anita - Papp Adrienn Információ szerzési szokások vizsgálata az élménynövelő szolgáltatások körében, kiemelve a személyiségtípusok jelentőségét.....	27

Molnárné Konyha Csilla és Molnár László Az általános iskolások sporágválasztását befolyásoló tényezők: különös tekintettel a média szerepére	28
Musinszki Zoltán, Szűcsné Markovics Klára A 2020 utáni változások hatása a hazai TOP éttermek pénzügyi és jövedelmezőségi mutatóira	28
Nagy Katalin Kulturális útvonalak termékmodellje	29
Nagy Zoltán Okos városok értelmezése a globális világban	30
Orosz Dániel A magyar lakóingatlanállomány számának és minőségének változása a xx.-XXI. században	30
Pál Tibor Könyvvizsgálat Magyarországon - hogyan tovább?.....	31
Pázmándi Kinga Digitális gazdaságról a szabályozó szemszögéből.....	31
Pekk Letícia, Hány András, Kovács Zoltán A technológiai előrejelzések vállalati alkalmazása	32
Pénzes János A hazai területi egyenlőtlenségek alakulása az ezredforduló után	32
S. Gubik Andrea, Farkas Szilveszter Az egyéni vállalkozói orientáció befolyása a születőben lévő vállalkozásokkal összefüggő döntésekben	33
Sárköziné Perge Ildikó Túlélés és kiút keresés a magyar építőipari szektorban. Súlyponti problémák, várakozások és megoldási javaslatok.	34
Sikos T. Tamás – Szendi Dóra A fenntartható társadalmi innováció pilot mérése borsod-abaúj-zemplén vármegye városaiban	35
Siposné Dr. Nándori Eszter Municipal assessment of the aid system in Borsod-abaúj-Zemplén county, hungary	35
Suhányi Ladislav, Suhányiová Alžbeta Digitális interakció, mint az e-government indikátora az EU régióiban	36
Szemán Judit The influence of external determinants on the corporate capital structure	36
Szerb László, Rideg András, Fehér Zsófia A magyar kisvállalatok versenyképessége 2018-2024.....	37
Szilágyi Ferenc, Fogarasi József Románia partiumi megyéinek munkaerőpiaci sajátosságai	38
Szűcsné Markovics Klára, Musinszki Zoltán A ROI, mint beruházásgazdaságossági mutató	38
Topár József Szervezeti önértékelési modellek szerepe a működés fejlesztésében	39
Tóth Zsuzsanna Eszter, Dénes Rita Veronika Kihívások az egészségügyi szolgáltatásminőség mérésében és értékelésében	39

Tóthné Dr. Kiss Anett Javítja a vállalati innováció a szervezeti teljesítményt? Egy empirikus kutatás tapasztalatai ipai vállalatok körében	40
Várkonyiné Dr. Juhász Mária, Dr. Füredi-Fülöp Judit, dr. Murányi Klaudia A körforgásos gazdaság számviteli kérdései.....	40
Vilmányi Márton, Mátó Ágnes Réka, Tarjányi Margit, Kálmán Melitta Erőforrás menedzsment finomhangolása technológiai változások tükrében	41
Abrar Ghaith, Marietta Kiss Examining the Role of Demographics in OTC Medication Purchase Decisions in Kuwait: A Theory of Planned Behavior Perspective.....	43
Bencsik Győző doktorandusz, Dr. Habil. Pataki László Zsolt Development opportunities and threats of electronic banking in Hungary.....	43
Buró Beáta Carbon Border Adjustment Mechanism Implications for the Iron and Steel Industry.....	44
Csaba Szuda, Prof. Dr. Bálint Csaba Illés Reverse system lifecycle model: from traditional to flexible ...	44
Dóra Pálné Gecse Transforming Payment Landscapes: Cash and Digital Transactions in the European Union	45
dr. Madaras Anita Jolán, Madaras Csaba Cost and efficiency analysis in healthcare systems. Financing of healthcare systems. Hospital funding based on DRG.....	46
Eszter Réka Jurák Value-based management	46
Hajnalka Sándor Digital Marketing of Hallyu Tourism: a Netnographic Analysis of Social Media Impact	47
Ildikó Balatoni, Anasztázia Kész, Tímea Kiss The relationship between Corporate Social Responsibility and healthy lifestyles - a literature review	48
Iлона Bukta Typology of residential social home operators in Hungary and their impact on management	48
Imre Kulcsár, András Nemeslaki How Hungarian SMEs see Industry 4.0 Technologies	49
Janka Klára Szabó, Tekla Jakab, Dr. Szilárd Hegedűs The Role of State Measures in Turbulent Economic Situation in the Financing of Small and Medium-Sized Enterprises.....	49
Jurák Eszter Réka Értékalapú vállalatvezetés.....	50
Kata Horvath A Comprehensive Evaluation of the Gradual Transformation and Development of Technology Acceptance Models.....	50
Kiss Milán The relationship between the digitalization of payments and economic performance	51

Klaudia Murányi Factors Influencing the Development of Corporate Compliance.....	51
László Péter Juhász Implementing ESG in the Hospitality Sector: Best Practices from Austria and Hungary	52
Laura Nagy PET bottles’ recycling in Hungary	53
Madaras Csaba, dr. Madaras Anita Jolán Economy and management in healthcare institutions. Financing of the healthcare systems	53
Mária Roberta Nagy, Dr. László Zsolt Pataki CSR Bibliometric Research	54
Mohammad Jaber, Abrar Ghait, Mohammad Kashour Energy Policies, Solar Adoption, and Subjective Energy Poverty in Jordan.....	54
Norbert Pásztk Research on participation in herbal tourism in Hungary	55
Olga Müller Changes in the internal income inequalities of Hungarian counties (1988-2022).....	55
Orsolya Petó Corporate Entrepreneurship as a Stress-Reducing Strategy	56
Papp Gábor The chance to switch from gas to RES - Can the EU secure its critical raw material supply chains?	56
Somogyi-Farkas Sára Recommendations to improve the financial intermediary system's role in development policy, highlighting regional development in the 2007-2013 EU development period in Hungary	57
Tamás Molnár Let’s Protect the Tomato-Tasting Tomato! "Let’s Protect the Tomato-Tasting Tomato! 58	
Tamás Teodóra A döntéshozatal különböző megjelenési formái a vezetési irányzatokban	58
Zahra Shahini Why Is Innovation Still an Important Factor in Economic Growth Nowadays?	59
Zapreskó-Farkas Evelin Trends in territorial disparities in Poland over the last 20 years	59
Zsombor Pente Hátrányos helyzetű diákok integrálása és a társadalmi esélyegyenlőség előmozdítása felzárkóztató programokkal	60
Zsuga Zsolt The Development Of Japanese - Hungarian Business Relations After The Regime Change .	61

Anna Dunay, Henriett Károlyi

Human as the engine of disruptive innovation

In the era of disruptive innovation, human resources play a strategic role in developing and strengthening organizational innovation capabilities. This article examines the relationships between human resource management (HRM) practices and different dimensions of innovation – product, process, business model and technological innovations.

Based on a theoretical framework, the article aims to explore how human resource management strategies influence the culture of innovation, talent management, knowledge sharing and learning within organizations.

By the introduction of case studies it is illustrated how effective HRM practices contribute to the success of disruptive innovations. Based on the results of the research, suggestions are formulated for companies how to strengthen their innovation capabilities, including aligning human resource strategies with business goals, developing appropriate management and collaborative competencies, and creating a flexible and inclusive workplace culture.

Finally, we will highlight the importance of the human factor as the engine of disruptive innovation and emphasize the strategic role of human resource as a competitive advantage in a dynamic business environment.

Bartha Zoltán

A közepes fejlettség csapdájának mérése

A sikeres gazdasági átmenetet megvalósító országokban gyakran tartós és dinamikus gazdasági növekedés figyelhető meg. E növekedés ugyanakkor nem kellően dinamikus és nem tart olyan hosszú ideig, hogy a gazdaságot a legfejlettebbek közé lendítse. A megtorpanás okai változatosak, de a jelenséget a közepes fejlettség vagy közepes jövedelem csapdája összefoglaló néven tárgyalja a szakirodalom. Ebben a tanulmányban azt járom körbe, hogy miként lehet mérni és azonosítani a közepes jövedelem csapdáját. Céлом elérése érdekében áttekintem a téma szakirodalmát, bemutatom a definíciós kísérletek és részletesen ismertetem azokat az empirikus kísérleteket, amelyek a mérési problémára kínáltak megoldást. A vizsgálat egyik fontos megállapítása, hogy a mérési és definíciós keretek nagy mértékben befolyásolják a közepes fejlettség csapdájának megítélését, méghozzá két szempontból: 1) alátámasztható-e egyáltalán empirikus úton a jelenség létezése; és 2) mely országok azok, amelyeket érint, ill. melyek azok, amelyeknek sikerült elkerülniük a csapdát.

Benedek József, Temerdek-Iván Kinga

Fenntartható fejlődési célok lokalizációja

A tanulmányban a fenntartható fejlődés témakörével foglalkozunk, kiemelten a fenntartható fejlődési célok lokalizációjával, ugyanakkor mérési és módszertani kérdésekre is fókuszálva. A tanulmány célja bemutatni a fenntartható fejlődés céljainak operatív mérési problémáit. A jórészt ismert nemzetközi irodalom mellett, fölhasználjuk azokat a személyes tapasztalatokat, amelyek az elmúlt időszakban gyűltek össze a szerzők különböző szakmai szerepvállalásából adódóan: a téma empirikus vizsgálatával foglalkozó komplex kutatás szakmai koordinátoraként, a fenntartható fejlődési képzések szakmai mentoraként, valamint a Romániai Fenntartható Fejlődési Tanács tagjaként. A tanulmányban részletesen kitérünk a fenntartható fejlődés céljainak mérési részleteire, tekintettel arra, hogy meggyőződésünk szerint, jól működő, méréseken alapuló monitoring rendszer nélkül a fenntartható fejlődés programjai alkalmazhatatlanok.

Berács József

A felsőoktatási intézmények küldetésének megváltozása az elmúlt évtizedben

Egy évtizeddel ezelőtt a Budapesti Corvinus Egyetem Nemzetközi Felsőoktatási Kutatások Központja empirikus kutatást végzett a felsőoktatási intézmények küldetésének változásáról és kiterjesztéséről (Hrubos, 2012). Arra a következtetésre jutott, hogy a harmadik misszió (például a regionális felelősségvállalás, kulturális szolgáltatások stb.) jelentősebbé vált, de a fenntartható fejlődés és a környezetvédelem a 64 felsőoktatási intézményből csak 4 intézmény küldetésében jelent meg (Bander, 2012). Egyidejűleg azonban a versenyképesség meghatározó tényezőjévé kezdett válni az export piacosítás (Berács, 2012). Az elmúlt évtizedben a magyar kormányzat ösztönözte az egyetemeket a piacosítás (marketization), a globális versenyképesség, a fokozottabb önfinanszírozás és a vállalkozói orientáció irányába. Az ún. modellváltás az elmúlt 5 évben felerősítette ezt a tendenciát. A tanulmányban a szakirodalom (Sheth-Parvatiyar, 2021) és néhány egyetem legújabb küldetésnyilatkozata és jövőképe alapján megvizsgálom, hogy milyen konfliktusok lépnek fel a kétféle cél (fenntarthatóság és nyereségérdekeltség) között.

Hivatkozott irodalom

Bander Katalin (2012): Vállalt küldetések az intézményi honlapok alapján. in Hrubos Ildikó (szerk.), 72-102 oldal

---

Berács József – Nagy Gábor (2012): Felsőoktatási intézmények export piacorientációja: elméleti modellalkotás és hipotézisek, in: Hrubos (szerk.), 180-199. oldal

Hrubos Ildikó (szerk.) (2012): Elefántcsonttoronyból világítótorony: A felsőoktatási intézmények misszióinak bővülése, átalakulása. Budapest, Aula Kiadó.

Sheth, Jagdish N. – Atul Parvatiyar (2021): Sustainable Marketing: Market-Driving, Not Market-Driven. Journal of Macromarketing, 41(1), 150-65

Berényi László

Magyarország innovációs és technológiai helyzete: adatok és benyomások

A kutatás-fejlesztési, innovációs és technológiai teljesítmények vállalati, regionális, nemzeti és nemzetközi szinten egyaránt nagy érdeklődésre tartanak számot, mivel értéket képviselnek a piaci versenyben és a befektetők vonzásában. Az elemzések a menedzsment és a társadalmi kutatások számára is hasznosak. Tanulmányomban néhány kiválasztott mutató (egy főre eső GDP, European Innovation Scoreboard, WHO Global Innovation Index és DESI), illetve egy saját kísérleti felmérés alapján vizsgálom Magyarország helyzetét a téma kapcsán. A különböző mérések eredményei megerősítik egymást abban, hogy egyenlőtlenségek vannak a fejlettségben, amihez hozzáadódik a magyar gazdaság magas kitettsége. A megkérdezett gazdasági szakos hallgatók személyes véleménye az indikátoroktól pozitívabb képet fest az ország helyzetéről. A válaszok megoszlása alapján a válaszadók más országokhoz hasonlónak ítélik meg a magyarokat a technológiák használatában. Kevesebben vannak, akik jobbnak látják a helyzetet, egyes esetekben pedig kifejezetten pesszimista képet fest a felmérés. A közigazgatás, a közoktatás és az egészségügy mellett a mezőgazdaság és a felsőoktatás területén is jellemző az alacsony válaszok aránya. „Húzóágazatnak” a gyógyszeripar és a pénzügyi szektor tekinthető. Egyetértés van abban, hogy az oktatás az innováció és technológia fejlesztésének motorja. Az egészségügy szintén az emberekhez kötődő terület, egészség nélkül nincs jóllét, anélkül pedig mit sem ér a jólét.

Bozsik Sándor

Magyarországi mezőgazdasági vállalkozások pénzügyi teljesítményének összehasonlító elemzése 2022-es és 2023-as adatok alapján

2022-ben rendkívüli aszály sújtotta Magyarországot, 2023 viszont egy átlagos év volt időjárás szempontjából. 2022-ben a mezőgazdaság hozzáadott értéke 32%-al csökkent, míg 68%-al emelkedett az előző évhez képest. Mivel a KSH csak a globális adatot közli, érdemes összehasonlítani alágazatonként is,

hogy az időjárás változása hogyan befolyásolta a mezőgazdasági vállalkozások pénzügyi teljesítményét. Az alágazatokat 4 TEÁOR kód bontásig különítettem el. A főcsoportok a következők voltak: Növénytermesztési szolgáltatás; Zöldségféle, dinnye, gyökér-, gumónövény termesztése; Gabonaféle (kivéve: rizs), hüvelyes növény, olajos mag termesztése; Vegyes gazdálkodás; Sertésenyésztés; Almatermésű, csonthéjas termesztése, Baromfitenyésztés; Tejhasznú szarvasmarha tenyésztése; Vetési célú magfeldolgozás. Jövedelmezőségi (ROE, ROA), likviditási, tőkeáttételi és hatékonysági mutatókat hasonlítottam össze, és valóban jelentősen rosszabb a vállalkozások pénzügyi teljesítménye 2022-ben, mint 2023-ban. Egyetlen kivétel a növénytermesztési ágazat, ahol a jövedelmezőségi mutatók jobbak 2022-ben, mint 2023-ban. Az egyéb bevételek növekedése áll ennek háttérben, aminek indoka az aszálykára adott állami támogatások lehetnek. A mezőgazdaságnak tehát nagyon jelentős az időjárásra való kitettsége.

Domokos László

A kultúrafejlesztés menedzsment aspektusai

A közszféra és az üzleti szféra gazdálkodásának különbözőségét sokan elenyészően kicsinek látják, mások pedig éppen ellenkezőleg nagyon nagynak. De a különbözőséget mindenki elismeri. Az üzleti szféra az adókat megfizeti. A közszféra az adókat elkölti. A két szféra szervezetei eredményességének a mércéje nagyon eltér. Az üzleti szféra szervezeteinek eredményét végső soron a befektetett tőke jövedelmezőségének mértéke jelzi. A közszféra szervezetének az eredményességét a társadalmi hatás pozitív elmozdulása jelzi. A két szféra szervezetei esetében a közös jellemző, a rendelkezésre bocsájtott (pénz)eszközök gazdaságos és hatékony felhasználása. A közszférában a közpénz jól szervezett és célszerű elosztása az előfeltétele a gazdaságos és hatékony végső felhasználásnak. A jó közpénzügyi ágazati koordináció garanciája a bemutatott koncepció alapú programozás modellje, amely pilot-megvalósításának eredményességét vizsgálta 2023 évben a Miskolci Egyetem kutatása vezetésével.

Dr. Domokos László, Dr. Csiszár Csilla Margit, Takácsné Papp Adrienn

A digitalizáció jelentősége az önkormányzatok energiagazdálkodásában

A digitalizáció jelentősége a közszférában, így az önkormányzatoknál egyre inkább előtérbe kerül. Az információk és az adatok elektronikus feldolgozása javítja az adminisztráció hatékonyságát, csökkenti a bürokráciát és növeli az átláthatóságot. Az önkormányzatoknak egyre inkább költségracionalizáló magatartást kell tanúsítaniuk, amely érinti az energia felhasználásukat is. Mindebből következik, hogy szükségessé válik egy adat- és teljesítményalapú,

---

kontrolling szemléletmódban kidolgozott energiagazdálkodási keretrendszer és mérési képesség, amely folyamatosan nyomon követi az ingatlanok energiafelhasználását és annak költségeit. Egy jól felépített energetikai információs rendszer mindezekon túl segíti a támogatások igénybevételéhez szükséges gyors információszolgáltatást, a pályázati anyagok és az energetikai intézkedési tervek elkészítését, a környezeti hatások számszerűsítését, valamint az épületet használók és a külső érintettek tájékoztatását is. Jelen tanulmány Szarvas Város Önkormányzatának példáján keresztül mutatja be a digitalizáció és a digitális készségek melletti elköteleződés fontosságát, és az alkalmazott megoldásokat.

Dr. Domokos László, Takácsné Papp Adrienn, Dr. Horváth Ágnes

Az önkormányzatok energiagazdálkodási keretrendszerének egy

lehetséges megoldása

Az önkormányzatok fenntartható energiagazdálkodásának fontossága mára már nem csak stratégiai szempontból, hanem jogszabályi szinten is kinyilvánított tény. Az energiahatékonyságról szóló 2015. évi LVII. törvény értelmében a közintézményeknek ötévente energiamegtakarítási intézkedési tervet kell készíteniük, és ennek előrehaladásáról évente be kell számolniuk. A helyi önkormányzatok azonban nem mindig rendelkeznek a komplex energiagazdálkodási feladatokat támogató keretrendszerrel, eljárásrenddel. Szarvas a magyar települések között élen jár, hiszen az elsők között kötelezte el magát a fenntartható energiagazdálkodás mellett. Előrelátásával, kihasználva a város kedvező földrajzi és természeti adottságait, a nap és a geotermikus energia nyújtotta lehetőségeket, példaként szolgál. Nyitottságának köszönhetően az önkormányzat működése során gazdasági, környezeti és társadalmi hasznokat tudott realizálni. A gazdasági hasznok egyértelműen a költségek, kiadások csökkenésén keresztül érhetőek tetten. A környezeti hasznok a légkörbe jutó szén-dioxid, illetve üvegházhatású gázok csökkenését jelentik. A társadalmi hasznok a megváltozott magatartásformákból eredő energiamegtakarításokon keresztül érhetőek tetten. Munkánk Szarvas Város Önkormányzatának esetét feldolgozva mutatja be a tudatos energiagazdálkodás egy lehetséges megoldását és pozitív eredményeit.

Dr. Füredi-Fülöp Judit - dr. Murányi Klaudia - Várkonyiné Dr. Juhász

Mária

A körforgásos gazdaság számviteli kérdései

A fenntarthatóság kiemelten fontos, így nem meglepő, hogy a körforgásos gazdasággal érintett cégek számára a közelmúltban több területen is találkozunk új számviteli előírásokkal. 2023. július 1-jétől bizonyos termékeket gyártó vállalkozásoknak kiterjesztett gyártói felelősségi díjat (EPR) kell fizetniük a koncessziós társaság részére. Az ezzel kapcsolatos adminisztratív kötelezettségek teljesítése összetett feladat, számos jogszabállyal kell tisztában lenni. 2024. január 1-től Magyarországon is bevezették a kötelező visszaváltási rendszert a hazai forgalomban lévő visszaváltási díjas termékekre (DRS). Mivel az érdekelt felek kiemelt figyelmet fordítanak a vállalatok nem pénzügyi teljesítményére is, így többek között emiatt is előnyös lehet a visszaváltási díjas rendszerhez történő csatlakozás, hiszen ez is hozzájárul a fenntarthatósági célok eléréséhez és csökkentheti a hulladékkal kapcsolatos költségeket is. Az új rendszereknek egyéb pénzügyi és gazdasági hatása várható, a számos jogszabály-módosítás szükségessége, illetve az információs és infrastrukturális rendszerek kiépítése miatt.

Dr. Hajdú Noémi

Understanding Tech Adoption: A Deep Dive into Technology Acceptance Models

In recent years, consumer acceptance of technology has become an important area of research, leading to the development of models that explain why people accept or reject certain technologies. These models are critical to understanding consumer decision-making and provide a framework for analysing the factors that influence technology acceptance. This research applies not only to individuals, but also to organisations where technology adoption decisions involve multiple stakeholders and strategic considerations.

At an individual level, consumer behaviour is driven by perceptions of usefulness, ease of use and value. These factors form the basis for models such as the Technology Acceptance Model (TAM) and the Unified Theory of Acceptance and Use of Technology (UTAUT). However, focusing only on individual perspectives overlooks the broader dynamics at play.

For organisations, technology adoption has strategic implications and influences competitiveness and operational efficiency. This is where technology acceptance models help to visualise the factors that drive adoption at a company level. These models are critical for both market participants and researchers as they

---

provide insights into the drivers of adoption, such as perceived value and compatibility with existing systems, and ultimately improve market success by identifying potential barriers to widespread acceptance.

Dr. Hegedüs Mihály

A korrupció és a rejtett gazdaság hatásai a gazdaság működésre

A korrupció és a rejtett gazdaság működése a globalizált világunkban a digitalizációs eszközöket is felhasználva jelentős mértékben hátráltatja a gazdaság megfelelő működését. A stagflációs gazdasági környezet az megfelelő lenőrzési erőforrások hiányában támogatja a korrupció jelenlétét és a rejtett gazdaság működését.

Dr. Karajz Sándor

A heterogenitás jelentősége a makroökonómiai modellezésben

A makroökonómiai modellek jelentős része a gazdasági rendszereket egyensúlyi rendszereknek tekintik. Az egyensúly kialakulásához több feltételnek kell teljesülnie, többek között a racionalitásnak, a tökéletes informáltságnak, a klasszikus árképzésnek, stb. A makroszintű vizsgálatok többsége ezentúl homogén szereplőket értelméz. Ezzel szemben a heterogén ágensekkel működő modellek segítségével lehetőség nyílik a gazdasági szereplők tanulási folyamatainak, a magatartási szabályok fejlődésének, valamint a heterogén ágensekből álló gazdasági hálózatok kialakulásának elemzésére. A szakirodalmi tapasztalatok azt mutatják, hogy amennyiben nem egy aggregált szereplőt feltételezünk, hanem több heterogén szereplőt, akkor már ez a változtatás is jelentős hatást gyakorol a gazdasági modellek alkalmazkodási folyamataira. A tanulmány azt vizsgálja, hogy a szereplők és a piacok heterogenitása milyen jelentőséggel bír a makroökonómiai modellekben, konkrétan mennyiben tér el ilyen feltételek mellett a gazdaság egyensúly felé történő konvergenciája a hagyományos modellezéshez képest, egyáltalán az egyensúly felé tart-e a rendszer.

Dr. Kunos István

Szervezetfejlesztés-fókuszú coaching a jövő küszöbén

Napjainkban viszonylag gyakran konstatálhatjuk azt a legkülönbélebb szervezetek részéről megfogalmazódó igényt, hogy olyan szervezetfejlesztésnek szeretnének az alanyai lenni, melyben oroslánrészt képvisel a coaching. Eleinte a „megrendelő” sokszor még tisztában sincs a coaching

fogalmával, folyamatával, a szervezetfejlesztési folyamatban betöltött helyével, szerepével és jellegével sem. Ugyanakkor a szervezet csaknem egészére kiterjedő, megoldásért kiáltó problémákat tapasztalnak, ami egyértelművé teszi a számukra, hogy itt egy viszonylag gyorsan végrehajtható, komplex, a szervezetet teljes mértékben érintő szervezetfejlesztésre van szükség. Ezek alapján úgy „érezik”, hogy a két tevékenység együttes, harmonikusan összeforrott alkalmazása akár csodákat is hozhat a számukra. Több évtizedes szervezetfejlesztői és coaching tapasztalattal a hátam mögött bizton állíthatom, hogy nem állnak messze a valóságtól ... A gyakorlati tapasztalatok tükrében azonban nem árt tisztázni pár fontos elméleti meghatározást, melyek olykor – sajnos úgy a hazai, mint a külföldi szakirodalomban is – pontatlanok, félrevezetőek lehetnek. Itt elsősorban azokra a fókuszponti definíciókra gondolok, melyek tisztázása – a dezinformációk elkerülésén túl – a gyakorlati coaching-folyamatok eredményességére is hatással lehetnek. A mesterséges intelligencia coaching világában való megjelenésével ez még kritikusabbá válik ...

Dr. Lipták Katalin

Munkanélküliség kezelése a magyarországi aprófalvakban

Kutatásaim során szűkebb lakó környezetem aprófalvas térszerkezetét jobban megismerve éreztem, hogy a hátrányos helyzetű településeken élőknek korlátozottak a munkaerőpiaci lehetőségei. Az aprófalvakban az eltorzult demográfiai korfa, az alacsony iskolai végzettség, alacsony jövedelmi szint, nem megfelelő infrastruktúra, periférikus helyzetet, centrumtól való fizikai távolság, többgenerációs munkátlanység, sokszor a roma lakosok magas aránya nehezíti a munkavállalást. Véleményem szerint az aprófalvakban élőknek még korlátozottabbak a lehetőségei az elsődleges munkaerőpiacon, hiszen a munkaerő iránti igények folyamatosan csökkennek, a robotizáció, az automatizáció, az ipar 4.0 hatásai már ma is érezhetőek. Az elmúlt években a közfoglalkoztatás alternatívájaként egyre több szociális szövetkezet jött létre, amelyek a szolidáris gazdaság építőköveiként is azonosíthatóak. A szociális szövetkezetek ennél fogva a helyi gazdaságfejlesztésben is jelentős szerepet töltenek be. A helyi gazdaságfejlesztés alapvető célja az adott térség gazdasági kapacitásának kiépítése, hogy biztosítsa a térség gazdasági jövőjét és a lakosság megfelelő életszínvonalát. A szociális szövetkezetek egyre népszerűbbek Magyarországon, amely a klasszikus értelemben vett közfoglalkoztatásnak egy jobb alternatívája lehet. A szociális szövetkezetek helyi gazdaságfejlesztési szempontból értékesek és fontosak egy adott település élhetőbbé tétele és az ott élők életszínvonalának a javítása érdekében. A tevékenységük és a társadalmi hasznuk többnyire kiemelkedő. Az előadásban több hazai sikeres szociális szövetkezetet ismertetek, amelyeket terepkutatás során meglátogattam és a vezetőikkel interjúkat készítettem.

---

dr. Madaras Anita Jolán, Madaras Csaba

Költség és hatékonyság analízis az egészségügyben. Az egészségügyi rendszerek finanszírozása. HBCS-n alapuló kórház finanszírozás

Kutatásom célja az egészségügyi rendszerek finanszírozásának analízise, költség- hatékonyság elve és a HBCS-n (DRG) alapú egészségügyi finanszírozás bemutatása általánosan a Magyarország- i kórházak szintjén, valamint az Edelényi Koch Róbert Kórház szintjén. A kórház, mint szervezet, a hatékonyság elve alapján működik az egészségügyi szolgáltatások versenypiacán. A működéséhez a szükséges anyagi forrásokat be kell szereznie az egészségügyben helyet foglaló játékszabályok szerint.

A kutatásom középpontjába az Edelényi Koch Róbert Kórházat helyezném. És többek között a következő dolgokra törekednék:

- olyan tényezők kiszűrése és majd kiküszöbölése, amelyek negatívan befolyásolhatják az egészségügyi tevékenység elvégzését;
- megfelelő eszközök, megoldások keresése a HBCS-n (DRG-n) keresztüli finanszírozás javítására.
- kimutatásaim által, egy olyan képet fölvázolni az Edelényi Koch Róbert Kórház életéről, mely segítené a menedzseri aktivitás kiteljesedését.

Alkalmazott módszerek: A 2019- 2023- es évek HBCS-n alapuló kórház finanszírozás az Edelényi Koch Róbert Kórházban, longitudinális kutatás.

Főbb eredmények és következtetései: Orvosi tevékenységem alatt, valamint kutatásom során arra a következtetésre jutottam hogy a nem megfelelő diagnózis felállítása az nem megfelelő pont értéket ad, ami finanszírozásnál is tükröződik.

Dr. Mihalik- Kucsma Daniella

Stratégia és teljesítmény kapcsolata egy állami finanszírozású kórház működésében

Az egészségügy mindig kiemelt szerepet kap, nem csak a politikai kérdésekben, hanem az emberek hétköznapjaiban is. Jelen tanulmányomban az állami tulajdonú kórházak működését tanulmányozva, olyan kérdésekre keresem a választ, hogy stratégiának és a teljesítménymenedzsmentnek milyen kapcsolódási pontjai vannak. Illetve egy egyik terület hatással van-e a másikra területre, mennyire és milyen elemekkel egészítik ki egymást. Egy intézmény stratégia hiányában korlátozottan tud működni, így ez a teljesítményére is hatással van, így tanulmányom, e központi gondolat köré építettem fel.

Dr. Molnár László

A személyes innovációs képesség komplex vizsgálati modellje

A személyes innovativitás, mint a kreativitástól különböző képesség mérése az 1970-es évekre nyúlik vissza. Ekkor kezdtek komolyan érdeklődni a gazdálkodó szervezetek a munkavállalók értékteremtő képességének fejlesztése iránt. A személyes innovációs képesség területén végzett vizsgálataim célja, hogy meghatározzam, mely tényezők befolyásolják és milyen mértékben az egyéni innovativitást. A befolyásoló tényezők körét négy csoportba soroltam: (1) személyiségjegyek, (2) általános értékek, (3) kulturális dimenziók és (4) szociodemográfiai tényezők, valamint létrehoztam egy elméleti keretmodellt amelynek központjában az egyéni innovációs képesség található és erre hatnak a felsorolt tényezőcsoportok. A 18-64 év közötti Borsod-Abaúj-Zemplén vármegyei lakosságból vett 426 elemű mintán készült statisztikai elemzések számos befolyásoló tényező szignifikáns hatását igazolták. Továbbá sikerült azonosítani három szegmenst az egyéni innovativitás alapján, amelyek jelentősen eltérő tulajdonságokkal jellemezhetők.

Dr. Szendi Dóra

The role of spatial interactions in the convergence process of Western Europe's gross value added

Researchers agree that extended growth models that take into account spatial interdependencies (autocorrelations) are better suited for analysing regional economic convergence in the EU. This is because the growth rate of a region's GDP per capita is not only a result of traditional factors of production, but also of spillover effects, which are of significant importance and should be taken into account in the analysis. Crises of different natures (economic, financial, natural or health) can have different effects on the distribution of socio-economic indicators. Despite the wide range of structural support, territorial disparities are still significant in some parts of Europe (between countries and regions). The most recent Cohesion Report shows that disparities are most pronounced in the Eastern and Southern parts of the EU. It is therefore relevant to look at the evolution of territorial disparities by larger territories, especially with regards to the impact of specific crises, as depending on their relative geographical positions, regions may have different resilience to crises and growth potential. Taking these phenomena as a starting point, my paper examines the distribution and dynamics of change in gross value added in the NUTS3 regions of Western Europe, with a particular focus on convergence and the importance of territorial (neighbourhood) effects in convergence. The results suggest significant

---

spillover effects (existence of spatial autocorrelation) and a small reduction of disparities based on most analyses. However, half-life and speed of convergence is strongly affected by spatial interconnections.

Dr. Szóka Károly

A szaktudás és a kompetencia változása a kontrolleri szakmában a digitalizáció korában, avagy mit nevezünk valódi tudásnak a mesterséges intelligencia térhódítása idején

Azon nem lehet és nem is kell vitatkozni, hogy az elmúlt években, évtizedekben megváltozott a szükséges szaktudás és a kompetenciák köre a pénzügyi és számviteli szakmákban. A kutatás és a tanulmány a kontrolleri szakmát helyezi a fókuszba, de kitekint a rokon szakmákra is. A tanulmány egyik célja, hogy megismerjük azokat a modern technológiákat, egyben kompetenciákat melyekkel egy kontrollernek ma rendelkeznie kell, megismerjük azokat az elvárásokat, melyek a digitalizáció korára jellemzők. A kutatások kiemelik, hogy a hagyományosnak nevezhető, adatelemző és jelentéskészítő feladatok mellett a kontrollereknek egyre inkább új, komplexebb ismeretekre és kompetenciákra van szükségük, melyeknek már szerves része a mesterséges intelligencia (MI) ismerete és használata. A tanulmány második részében bemutatásra kerülnek azok a vélemények és gondolatok, melyet szakértők (kontrollerek, adószakértők, könyvvizsgálók) válaszoltak a jelenleg is folyó kutatás során. Ezen kérdések az elvárt és szükséges kompetenciákra és az MI alkalmazásának szerepére és hozzáadott értékére vonatkoznak. Ezek alapján megállapítható, hogy a folyamatos változás, a digitalizáció beépülése mindennapjainkba, az adatelemzési és -vizualizációs készségek, sőt, a programozási és adatbázis-kezelési ismeretek, az MI célzott használata, valamint a prediktív modellek használata, illetve a proaktív tanácsadás a jelenleg elvárt szaktudás és kompetencia halmaz. A kompetenciák bővülése várhatóan a jövőben is folytatódni fog, még hozzá az MI-vel karöltve.

Dr. Varga Beatrix

Mennyire illeszkedik a magyar halandóság a fejlett országok halandósági mintázataihoz?

A tanulmány a legfontosabb halandósági mutatók segítségével vizsgálja a mortalitás alakulását az OECD országok körében. A magyar halandóság alakulása az elmúlt évtizedekben jelentős javuláson ment keresztül, de nemzetközi összehasonlításban még mindig van lemaradásunk a fejlett országokhoz képest.

A tanulmány célja, hogy megvizsgálja, mennyire illeszkedik a magyar halandósági minta a fejlett országok halandósági trendjeihez. Elemzésünk során figyelembe vesszük az egyes életkorokban még várható átlagos élettartamok, a különböző halálokok megoszlása, valamint a nemek közötti különbségek alakulását. Eredményeink rámutatnak, hogy Magyarország halandósági mintázata több szempontból is eltér a vizsgált fejlett országokétól, különösen a kardiovaszkuláris betegségek és a daganatos megbetegedések terén. Ugyanakkor bizonyos területeken, mint például a gyermekhalandóság, közeledést mutat a fejlett országok szintjéhez. A tanulmányunk rávilágít a magyar népegészségügyi rendszer kihívásaira és arra, hogy milyen területeken szükségesek a további beavatkozások.

Dr. Varga Krisztina

A társadalmi innovációs programok hatás vizsgálatának megközelítései

A társadalmi innováció mérési módszertana kezdetben a gazdasági mutatókra épült (gazdasági, munkaerőpiaci és társadalmi, politikai intézkedések vizsgálata), ugyanakkor a fogalom egyes aspektusai alapján a folyamat alapvető célja a jólét biztosítása, növelése, ami megköveteli a mérési struktúra átgondolását. A társadalmi innováció folyamata ötvözi a makroszintű intézkedéseket és az önkéntes részvételen alapuló szervezeti szintű kezdeményezéseket. A törekvések folyamatát, eredményét és hatását mérő modell meghatározása megköveteli a felülről vezérelt (gyakran elméleti) és az alulról szerveződő (civiliek bevonásán alapuló gyakorlati) stratégiák együttes vizsgálatát. A szakirodalmi áttekintés alapján kijelenthető, hogy a mérés során hangsúlyos szerepet kap az innovációs folyamatok rendszerszerűsége. A társadalmi innovációs programok hatás mérésének lehetséges módszerei és megközelítései a különböző gazdasági és társadalmi szervezetek függvényében változnak. A módszerek folyamatos finomítása és hatékonyabbá tétele alapvető elvárás, és megköveteli az átlátható, koherens struktúra kialakítását. Az indikátorok számszerűsíthetőségének nehézségei és korlátai miatt a társadalmi innovációs programok hatás vizsgálatáról és nem méréséről beszélünk.

A tanulmány kísérletet tesz az egyes megközelítések strukturált vizsgálatára, valamint a lehetséges vizsgálati irányok gyakorlati bemutatására.

Gubik Andrea, Vörös Zsófia

A narcizmus és a vállalkozói siker kapcsolata: a túlzott és kényszeres munkavégzés közvetítő szerepe

A tanulmányban megvizsgáljuk, hogy a túlzott és kényszeres munkavégzés miért és hogyan közvetíti a narcizmus hatását a vállalkozói teljesítményre. A Global University Entrepreneurial Spirit Students' Survey 659 saját vállalkozással rendelkező egyetemi hallgatójának adatait elemezve megmutatjuk, hogy a magasabb szubklinikai narcizmusértékkel jellemezhető vállalkozók általában magasabb vállalkozói teljesítményt érnek el. Ennek oka részben az, hogy a magasabb narcizmusértékkel jellemezhető egyének siker és hatalom iránti vágyát a vállalkozói kiválóság kielégítheti, és ezért a vállalkozói siker érdekében komoly erőfeszítéseket hajlandóak tenni. Erre utal a túlmunka, a kényszeres munka és a narcisztikus jellemvonás közötti szignifikáns összefüggés. Eredményeink rávilágítanak arra, hogy mind a túlmunka, mind a kényszeres munka részben közvetíti a narcizmus pozitív hatását a vállalkozói sikerre. Tanulmányunk kiegészíti a narcizmus irodalmát a narcizmusnak a vállalkozói teljesítményre gyakorolt pozitív hatása mögött meghúzódó és a munkavégzés mennyiségére vonatkozó mechanizmusok, azaz a túlzott és kényszeres munkavégzés közvetítő szerepének feltárásával.

Hetesi Erzsébet

A digitális transzformáció és a felelősségvállalás

A tanulmány a szervezetek társadalmi és környezeti felelősségvállalását a digitális átalakulás kontextusában vizsgálja. A digitális technológiák új kihívásokat jelentenek, és az új környezetben a felelősségvállalás is új megközelítést igényel. A jó minőségű és átlátható adatok rendelkezésre állása elengedhetetlen a Fenntartható Fejlődési Célok (SDG) eléréséhez. A CSR és az ESG is számtalan problémával küzd, a kérdés azonban most az, hogy a technológiai robbanás következtében lesznek-e új kihívások és kockázatok, csökkenti-e a digitális transzformáció a káros társadalmi és környezeti hatásokat, vagy minden csak bonyolultabbá válik? A digitális technológiák új megoldásokat kínálhatnak ezekre az összetett problémákra, ugyanakkor környezetvédelmi költségekkel is járnak. A vállalati digitális felelősségvállalás (CDR) olyan gyakorlatok és magatartásformák összessége, amelyek az adatok és a digitális technológiák társadalmi, gazdasági és környezetvédelmi szempontból felelős használatában segíti a szervezetet.

A szakirodalmi áttekintés során vázlatosan bemutatjuk, hogy a CDR (Corporate Digital Responsibility) milyen jellemzőkkel írható le, milyen próbálkozások vannak a gyors változáshoz való alkalmazkodásra?

Kulcsszavak: társadalmi- és környezeti felelősségvállalás, digitális transzformáció, CDG

Horváth Ágnes

Az EU emissziókereskedelmi rendszerének szerepe a klímavédelmi törekvésekben

Az elmúlt évtizedekben jelentősen megemelkedett az üvegházhatású gázok (ÜHG) kibocsátása. Az 1980-as évekre egyértelművé vált a tudományos közösség számára, hogy az emberi tevékenység, különösen a fosszilis tüzelőanyagok égetése, az ipari termelés és a közlekedés a magas ÜHG kibocsátása révén jelentős hatást gyakorol a globális klímára. Az 1990-ben megjelent első IPCC-jelentés mutatott rá elsőként az üvegházhatású gáz kibocsátás és a globális felmelegedés közötti kapcsolatra. Az azóta eltelt időszakban a klímaváltozás üteme felgyorsult, ami egyre sürgetőbbé tette a nemzetközi klímavédelmi intézkedéseket. A klímavédelmi intézkedések egyik legígéretesebb eszközének az emissziókereskedelmi rendszerek bevezetését tartják, amelyek piaci alapú mechanizmusokkal ösztönzik a kibocsátás csökkentését és a környezetbarát technológiák alkalmazását. Jelen tanulmány célja, hogy összefoglalást adjon az EU-ETS rendszer ÜHG csökkentés terén elért eredményeiről. A tanulmány szekunder kutatáson alapul, felhasználva az Európai Bizottság éves jelentéseit az EU ETS működéséről, az Európai Környezetvédelmi Ügynökség (EEA) és az IPCC (Intergovernmental Panel on Climate Change) által publikált jelentéseket és elemzéseket a rendszer globális és európai szintű hatásairól.

Horváthné Csolák Erika

A pénzügyi kimutatások és a kórházak gazdálkodása – nemzetközi kitekintés

Az Állami Számvevőszék egy 2023-as tanulmányában rámutatott arra, hogy a világon egyre inkább terjed az államháztartás szintjén az eredményszemlélet, és 2030-ra már ez lesz a meghatározó. Ebből következően egyre nagyobb szerepe lesz a külső információfelhasználók számára az ezen pénzügyi kimutatásokból származtatott mutatószámoknak. Ezek a mutatók múltorientáltak, információvesztés lehetőségét hordozzák, de könnyen hozzáférhetők, egyszerűen számíthatók. Nemzetközi irodalomkutatásom során azt vizsgáltam, hogy milyen következtetések vonhatók le a pénzügyi kimutatásokból származó információk elemzésével az államháztartási szektor egy részének, a kórházaknak a vonatkozásában. Három fő irányt tudtam azonosítani.

1. Kórházak hatékonyságának vizsgálatához kapcsolódó tanulmányok. A tanulmányok a pénzügyi jellemzők mellett a kórházak más jellemzőit is felhasználva igazolták a pénzügyi kimutatásokon túli információk fontosságát.
2. Területi egyenlőtlenségek vizsgálata a hozzáférhetőség, finanszírozhatóság, fenntarthatóság kérdését körbejárva. Vizsgálták, hogy van-e különbség a városi és falusi lakosság egészségi állapotában, mivel ennek hatása van az ellátórendszer jellemzőire is.
3. Pénzügyi, likviditási helyzet elemzése. A kutatók a kórházak likviditását befolyásoló tényezőket azonosították be.

Ezzel párhuzamosan feltérképeztem a felhasznált módszereket is.

Illés Bálint Csaba, Kovács Zoltán

Housing Savings in Hungary - a situation analysis

Housing savings banks entered to the Hungarian market in 1997 and quickly became a major player in real estate finance, mainly due to their specific programmes based on state subsidies for real estate. Nevertheless, over the years, housing savings contracts have slowly evolved from their original purpose of financing purchases to financing renovations.

In 2018, when the government realised that state support for housing savings accounts was no longer fulfilling its original purpose, it stopped state support for housing savings contracts and introduced a different support scheme.

The study describes the main elements of the Hungarian housing savings accounts, their results, market share and stakeholders. It also analyses the way forward for housing savings accounts without state support and their achievements in the new situation.

During the period of state support, housing savings banks provided a special product that was sold exclusively by the specialised credit institutions and the abolition of state support fundamentally changed the way they operated. However, the lending phase of their product meant that they had to continue to subsidise their customers for decades. They had to make fundamental strategic changes for survival. Not all of them were successful, but institutions had care for their customers. The years after 2018 have been difficult for housing savings, but they have now shown that with innovative solutions, organisational changes and more modest financial plans there is a viable business model that will work for them in the future.

Józsa László- Balla Rita

A kreativitás és a mesterséges intelligencia szerepe a művészeti marketingben

A kutatás célja feltárni, hogy a magyarországi és szlovákiai művészeti intézmények (ezek lehetnek kortárs galériák és múzeumok) jelenleg milyen mértékben használják fel a mesterséges intelligenciát az intézmény marketing stratégiájának kialakításában, vagy hogyan tudják beágyazni a mesterséges intelligencia feltételezett hasznosságát az intézmény működésébe, legyen szó egy kiállítás létrehozásáról, vagy egy, a galéria marketingstratégiáját alakító eszközről. A téma a mesterséges intelligencia és a művészeti intézmények működésének összefüggéseit kutatja. A kutatásban összesen 10 mélyinterjú került feldolgozásra, amelyből kiderült, hogy a vizsgált két országban nem feltétel a mesterséges intelligencia használata a kreatív szektorban, azonban a résztvevők 90 %-a rendszeres felhasználója a szoftvernek, és a legnagyobb dilemmát a mesterséges intelligencia szerzői jogi kérdései jelentik.

Juhász Gábor-Sipos Norbert-Jarjabka Ákos

A munkahelyi jólét és a munka és a család kapcsolatrendszerének vizsgálata

A közelmúltban bekövetkezett jelentős válságok és az ezekből származó krízishelyzetek felerősítették az emberekben a bizonytalanságérzést, növelték a stresszt, valamint további konfliktushelyzeteket okoztak. Az említett válságok negatív következményei összeadódnak a munkahelyi és családi környezetben megélt negatív élethelyzetek hatásaival. Mindezek következtében nagyobb mértékben szükséges számolni a motivációk hanyatlását, a teljesítmények csökkenését, a hatékonysági problémák fokozódását, a dezintegráció veszélyének felbukkanását eredményező konfliktusokkal a munkahelyeken. Az állandó kihívásokat generáló bizonytalan környezetben felértékelődik a munkavállalói jólét biztosítása. A vállalatok számára értékes munkaerő megszerzése és megtartása érdekében a munkaadói szervezetek egyre jelentősebb szerepet vállalnak dolgozók jólétének fokozásában. A szervezeti és munkavállalói jólét hozzájárulhat a fenntartható és emberközpontú munkahelyek létrehozásához, a dolgozók motivációjának, teljesítményeinek és elégedettségének fokozódásához.

Katits Etelka - Fejes Judit

A modern vállalati pénzügyek alkalmazása, avagy egy alternatív pénzügyi korai figyelmeztető rendszer bemutatása

A kutatás a mesterséges intelligencia, az SMESBJ okos applikáció és a modern vállalati – életciklus-, turnaround- és fenntartható – pénzügyek integrációjára épül. A vállalatok egyre inkább digitalizálják pénzügyi folyamataikat és funkcióikat, keresik azokat a technológiai megoldásokat, amelyek versenyelőnyt biztosíthatnak számukra a fordulatokkal teli életpályájukon. Az előadásunk a pénzügyi korai figyelmeztető rendszer (Early Warning Systems=EWS) tartalmával foglalkozik. Cél: pénzügy-gazdasági módszertant bemutatni a mesterséges intelligenciával és az SMESBJ okosapplikációval. Ehhez az esettanulmány feldolgozás módszerét alkalmazzuk. Két kutatási kérdésre válaszolunk: A pénzügyi elemzésből hogyan lehet meghatározni a korai figyelmeztető jeleket? A pénzügyi EWS rendszer 4 generációja hogyan segíti a menedzselési munkát? Összevetjük a mesterséges intelligencia és az SMESBJ okos app alkalmazásával kapott eredményeket. Az intelligens és a digitális technológiák integrálása a vállalati pénzügyi funkcióval nemcsak a hatékonyságot és a pontosságot növeli, hanem lehetőséget teremt a fenntartható pénzügyi gyakorlatok kialakítására is a preventív vezetés céljából. A mesterséges intelligencia modern vállalati pénzügyekben történő alkalmazása lehetővé teszi a vállalatok számára azt, hogy felismerjék és azonosítsák a növekedési és látens, valamint a kifejtett válság jelzéseit, hatékonyabban kezeljék pénzügyi információikat, gyorsabb és megalapozottabb döntéseket hozzanak, valamint javítsák a pénzügyi tervezést és a kockázatkezelést. Mindez a preventív és a turnaround menedzselés érdekében történik mind növekedési, mind pedig hanyatló vállalati működési szakaszban.

Kerchner András

Az ügyvitelszervezés és az irodai munka fejlődése a XX. században

A Weber-i felfogásnak megfelelő bürokrácia kialakulása volt az első lépés. Ennek elvi alapja az a gondolat, hogy ahhoz, hogy egy társadalom jól működjék, megfelelő szakképzettséggel bíró emberek kell, hogy intézzék a gazdasági, társadalmi és politikai szervezetek működését. Ellentétben a hűbéri rendszerrel, ahol a lekötelezettség és a megvesztegetés uralta ezeket az ügyintézéseket, a racionális uralom vezette társadalmakban ezektől az akadályoktól megszabadulnak az egyének. Max Weber a „szervezet atyja” a hagyományos szervezeti hierarchiának megteremtője. Alapkonceptiója: a hatékonyság kulcsa a maximális ellenőrzés és irányítás. A szervezeti rendszert úgy kell megbontani, hogy azonos szinten azonos tevékenységet végzők legyenek. Ugyanakkor Weber szerint ez sem a tökéletes

megoldás, hisz a bürokráciának veszélyei is vannak. A személytelenség kiszolgáltatottá teszi az ügyeit intézni akaró személyt. A bürokrácia kifejezésnek a mai magyar nyelvben negatív kicsengése van azonban Webernél ez teljesen mást jelentett: Alapértelmezése az, hogy szervezeteket jól meghatározott szabályok szerint, jól képzett specialisták (bürokraták) vezetik, akiket jól begyakorolt közösségekbe fognak össze (hivatali - irodai szervezetek. A bürokratikus szervezetekben a munkamegosztás kompetenciák, az alkalmazottak, vezetők kiválasztása szakértelmük szerint történik. A szakértelmet vagy iskolai végzettség szerint állapítják meg, vagy különböző tesztek segítségével. A bürokratikus szervezetekben meghatározott módon történik az előrelépés. Ezek alapján levonhatjuk a következtetést, hogy a bürokratikus szervezetek működése szabályozott, elvek alapján irányított és kiszámítható. A bürokratikus szervezetekben minden csoport fölött van egy irányító-ellenőrző, feladata az utasítás és az ellenőrzés.

Kis-Orloczki Mónika

A fenntartható egyetemi rangsorok összehasonlító elemzése

A fenntarthatósági koncepció felsőoktatásban való megjelenése nem újkeletű, azonban az egyetem, mint felsőoktatási intézmény fenntarthatósága a nemzetközi és a hazai szakirodalomban is kevesebb, mint 10 éve kap kiemelt figyelmet. Az elmúlt évtizedben sorra alakultak a felsőoktatási szereplők részvételével együttműködések, hálózatok, rangsorok és minősítési rendszerek, melyek a fenntartható fejlődési célok megvalósítása felé való elköteleződést mutatják, illetve az intézmények napi működésében is látunk jó gyakorlatokat a fenntarthatóság felé való elmozdulásban. A fenntartható egyetem rangsorok keretrendszerként szolgálnak az intézményeknek a fenntartható fejlődési stratégiák megalkotásának folyamatában, kijelölve a fenntarthatósági törekvések prioritási területeit. A rangsorok egyik csoportja kifejezetten a felsőoktatási intézmények fenntarthatósági törekvéseinek értékelésére jött létre, mint az AASHE STARS és az UI GreenMetric. Léteznek azonban olyanok is, amik már meglévő nemzetközi rangsorok specializálásával alakultak ki, mint a QS Sustainability Ranking vagy a THE Impact Ranking. A fent említett rangsorok mellett, hogy a nemzetközi láthatóság növelése érdekében marketingstratégiai eszközként szolgálnak, lehetőséget adnak az oktatási és kutatási tevékenységeken túl, az intézmények fenntartható környezeti, társadalmi és gazdasági törekvéseinek összehasonlítására. Tanulmányom célja egyrészt a nemzetközi szakirodalom összefoglalása a fenntartható egyetem modell tekintetében, másrészt a rangsorok összehasonlító elemzése.

Kiss Gergely

Gamifikáció a mélyszegénység ellen, avagy az érzékenyítés fontossága

A társadalmi egyenlőtlenségeket az élet több fontos területén tapasztalhatjuk egyre többen. Ezen problémakör megoldására, kezelésére már többféle kísérlet született, de ez egyelőre még nem sikerült maradéktalanul. A téma fontosságát jelzi az is, hogy az Egyesült Nemzetek Szervezete és tagállamai már 2000-ben megalkották a nyolc millenniumi fejlesztési célt (MDG), ezek között pedig kitüntetett szerepet foglal el a mélyszegénység és az éhezés felszámolása. Ezt az elsődleges célt 2015-ben megerősítették, amikor az Agenda 2030 keretrendszerét létrehozták, amely a korábbi célok továbbfejlesztésével jött létre. Érdekes megjegyezni, hogy míg az évezred elején a legfontosabb terület a fejlődő országok problémája volt, mára a társadalmi és környezeti kihívások globalizálódása miatt a fejlett országok is fókuszba kerültek. A környezeti szempontok egyre relevánsabbakká váltak, és fontos részét képezik a fenntarthatóságot célzó törekvéseknek.

Jelen közleményben a társadalmi kihívások közül a mélyszegénység megértésére, valamint a leküzdéséhez szükséges eszközök megtalálására összpontosítok a gamifikáció alkalmazásával. A szegénység problémájának kezelése elképzelhetetlen a társadalmi összefogás, a rászorulókat támogatása és közös cselekvés nélkül, amihez a társadalmi érzékenyítés hatékonyan hozzájárulhat. Céloom bemutatni, miként segíthet egy gamifikációs program abban, hogy az emberek a játékelemek révén beleéljék magukat a hátrányos helyzetű társaik életébe, és mennyire valósítható meg a mélyszegénységben élők iránti érzékenyítés. Különösen érdekes számomra annak vizsgálata, hogy egy ilyen játékosított program alkalmas-e arra, hogy tényleges cselekvésre, segítségnyújtásra ösztönözze a résztvevőket. Kutatásomat a szakirodalomra támaszkodva, megfigyelések és strukturált kérdőíves felmérések alapján végeztem el, az ezek eredményeiből levont tanulságokat és a jövőbeni lehetőségeket is felvázolom.

Kiss Zsuzsanna / Szűcs Virág Krisztina

A Dunning-Kruger hatás munkahelyi környezetben

Az önértékelés fontos szerepet tölt be mindennapi életünkben, meghatározó jellemzőnk, hogy milyenek látjuk magunkat. A Dunning-Kruger hatás (DKH) egy olyan jelenség, amely a világ minden területén megjelenik. Az emberek általában túlzottan optimisták és ítélik meg saját szociális és intellektuális tevékenységeik minőségét, különösen a gyengén teljesítők hajlamosak arra, hogy túlértékeljék saját teljesítményüket, mivel hozzá nem értésük miatt nem ismerik fel képességeik, tudásuk hiányát. Számos kutatás tanulók körében vizsgálja a jelenséget. Jelen tanulmányban egy multinacionális vállalat dolgozói körében, munkahelyi közegben vizsgáljuk a DKH előfordulását. Eredményeink szerint az általános

felülbecslési tendencia munkahelyi környezetben is megjelenik. újszerű megállapításunk, hogy míg tanulók körében jellemző, hogy az első és második kvartilisbe tartozók felülbecsülnek, a harmadik kvartilis körülbelül pontos becslést ad saját teljesítményéről, a negyedik kvartilis pedig alulbecsül, addig munkahelyi környezetben ez másként alakul. Jelentős túlbecslés csak az alsó kvartilisben, azaz a leggyengébben teljesítők körében van jelen. Arra következtetünk, hogy a munkában töltött idővel, a tapasztalatok bővülésével az önértékelés javul.

Kovács Bence

A holisztikus piacorientáció modelljének vizsgálata és validálása

A vállalati piacorientáció rávilágít, hogy miként kapcsolódik egymáshoz a szervezet mint entitás és a piac mint rendszer. Ugyanakkor a piacorientáció általánosan elfogadott megközelítései, a Kohli és Jaworski nevéhez köthető kulturális és a Narver és Slater munkája alapján ismerté vált magatartási modellek több mint 30 éves múltra tekintenek vissza. Mindkét elmélet alapfeltevése, hogy a piacorientáció mint a marketingkonceptió gyakorlati megvalósítása értelmezendő. Mind az empirikus, mind az elméleti kutatásai a témának egyetértenek abban, hogy a modellek frissítésére, átdolgozására van szükség és új alapokra kell helyezni azokat. A holisztikus marketingkonceptió mint a marketingkonceptió aktualizált megközelítése megfelelő kiindulási alapja lehet a modernizációs törekvéseknek. A tanulmány egy 150 elemű, élelmiszeripari kis- és közepes vállalkozások körében készült, reprezentatív kérdőíves felmérésre alapozva vizsgálja a holisztikus marketingkonceptiót és modellezi a holisztikus piacorientációt, vizsgálva az alkalmazott mérőeszközök megbízhatóságát és a modell validitásának kategóriáit.

Kulcsár Imre, Molnár László, Nemeslaki András

The Impact of Digitalization on Revenue and Productivity in micro enterprises: Evidence from Hungary

This study investigates the digitalization performance of Hungarian microenterprises, crucial given their economic significance. By analyzing data from 501 microenterprises, the research identifies key factors influencing digital readiness and effectiveness. Using principal component analysis and K-means clustering, five dimensions of digital readiness were identified: IT infrastructure, financial technology, web presence, management information systems, and IT expertise. The study found significant disparities in digital capabilities, with clusters exhibiting varying levels of technology adoption and innovation. Recommendations include improving IT security, promoting e-government services, encouraging e-

---

commerce, supporting cloud computing, and tailoring digital strategies to specific industries. The findings highlight the need for targeted interventions to support the digital transformation of microenterprises, aiming to enhance their productivity and competitive advantage in a rapidly evolving digital landscape. This research provides actionable insights for policymakers and business owners to drive effective digitalization strategies.

Kuttor Dániel, Orosz Dániel, Takács Máté

Keleti, avagy a kínai nyitás mérlege

A cikk adalékot kíván szolgáltatni a magyar kormány 2012-ben meghirdetett ún. „Globális vagy kelet nyitás” stratégiájának értékeléséhez. Az évtizedes időtáv talán már lehetőséget ad az eredmények és következmények számbavételére. A munka a magyar-kínai diplomáciai és gazdasági kapcsolatok áttekintésére fókuszál.

A 2010-es évtizedben új szintre emelkedtek a kétoldalú kapcsolatok, mind a számosság, mind az intenzitás tekintetében. Úgy tűnik, hogy a fejlődést az elmúlt évek válságai, sokkjai sem lassították, akadályozták. A legmagasabb szintű, államfői és miniszteriális találkozók kiterjedt tematikával bírtak. Az együttműködést és az eszmecserét a „16+1” (majd „17+1”) kezdeményezés is tematizálta.

Cikkükben a szerzők a „Széll Kálmán Terv 2.0” által megjelölt két stratégiai terület vizsgálatát végzik el. Egyrészt szekunder adatok felhasználásával az árukereskedelem összetételében és volumenében beállt változást elemzik; másrészt a kínai vállalatok hazai megjelenését, aktivitását tesztelik a 2010-es évek kezdetétől. Utóbbihoz kapcsolódóan a cikk értékes, egyedi eleme a primer forrásokra épülő, vállalati szereplők véleményét rögzítő rész, amelyben észak-magyarországi termelővállalatok kínai képviselői a hazai telephelyekről, ill. magyar és uniós kilátásokról értekeznek.

A tanulmány korrekt, mértéktartó helyzetképet nyújt a dinamikusan bővülő, ugyanakkor Magyarország számára egyre nagyobb függőséget generáló kínai kapcsolatokról.

Kuttor Dániel, Pál Zsolt

A mesterséges intelligencia szerepe az adatok elemzésében és vizualizációjában

A mesterséges intelligencia adatelemzésben betöltött szerepének vizsgálata során két fő irányt különíthetünk el. Az egyik a „klasszikus mesterséges intelligencia” algoritmusainak és eszközeinek alkalmazása, amelyet jelen munkában a főbb területekre kiterjedően áttekintünk. A másik a napjaink

---

technológiai forradalmának középpontjában álló nagy nyelvi modellek által megtestesített mesterséges intelligencia használata - erre helyezük a fő fókuszot és átfogóan mutatjuk be tanulmányunkban. Az adatelemzési és azt támogató megoldásokon túl vizsgáljuk az AI azon képességeit is, amelyek lehetővé teszik a gép számára az ember által készített adatvizualizációk értelmezését.

Lukács János

Valós értékelés vs. múltbeli bekerülési ár

Huszonöt évvel ezelőtt, 1999-ben fogadta el a Nemzetközi Számviteli Standard Bizottság az IAS 39 Pénzügyi instrumentumok nemzetközi számviteli standardot, amelyben először találkozhattunk a valós értékeléssel, mint a pénzügyi instrumentumok értékelési alapelveivel. Az IAS 39 az 1986 márciusában kiadott IAS 25 Befektetések elszámolása standard egyes részeit váltotta fel. 2001 áprilisában a Nemzetközi Számviteli Standard Testület is elfogadta az IAS 39 Pénzügyi instrumentumok: Megjelenítés és értékelés standardot.

Húsz éve, 2004. január 1-jén – az uniós csatlakozásunkra készülve – hazánkban is bekerült a számviteli törvénybe a valós értékelés fogalma. Az évfordulókhoz kapcsolódóan számos kérdés fogalmazható meg. Vajon beváltotta-e a hozzá fűzött reményeket a valós értéken történő értékelés megengedése a konzervatívabb, múltbeli, eredeti bekerülés értékeléshez (történelmi költséghez) képest? Mik voltak bevezetése főbb indokai? Mennyiben tér el a számviteli törvényi és a standard szerinti valós értékelés értelmezése? Hogyan változott a magyar és a nemzetközi szabályozás a valós értékelést illetően? Melyik megközelítés a jobb, pontosabb? Milyen előnyei és hátrányai vannak az egyes értékelési módszereknek?

Marien Anita - Papp Adrienn

Információ szerzési szokások vizsgálata az élménynövelő szolgáltatások körében, kiemelve a személyiségtípusok jelentőségét

Az elmúlt évtizedekben a fogyasztói társadalom szerkezetének átalakulásával a hagyományosan használt földrajzi és demográfiai tényezők, mint a jövedelem, iskolai végzettség vagy lakóhely típusa, egyre kevésbé bizonyultak alkalmasnak a fogyasztói magatartás elemzésére. Az új fogyasztói szokások megértéséhez szükségessé vált a pszichológiai és pszichografikus tényezők, például az életstílus és az életmód bevonása. A döntési folyamat teljes egészében megváltozott, így az információ szerzési szokásokban is változások figyelhetők meg. Ezzel párhuzamosan a szolgáltatásélmény fogalma előtérbe került a szolgáltatásmarketing kutatásaiban, hiszen a szolgáltatásminőségre alapozva holisztikus képet ad a

fogyasztói érzékelésről. A szolgáltatásélmény kiterjeszti a korábbi minőségfókuszú megközelítést, és olyan kérdésekkel foglalkozik, mint a vevő szerepe a szolgáltatásteljesítés során, a co-creation hatása az élményre, illetve a design gondolkodás alkalmazhatósága a szolgáltatási környezet kialakításában. A fogyasztói utazás (consumer journey) részletes megtervezése elengedhetetlen a vásárlói élmény mélyebb megértéséhez, amely a szolgáltatási folyamatok hatékonyságát is növeli. Tanulmányunk ehhez a feladathoz ad támogatást azzal, hogy a 18-30 éves korosztály szabadidős szolgáltatások igénybevételi szokásait és ezzel kapcsolatos információszerzési szokásait vizsgálja, kiemelve a személyiségtípusok alapján megjelenő sajátosságokat.

Molnárné Konyha Csilla és Molnár László

Az általános iskolások sportágválasztását befolyásoló tényezők: különös tekintettel a média szerepére

Az utánpótlás-nevelés a sport jelene és jövője szempontjából kiemelkedő fontossággal bír. A hivatásos sportolók zömének karrierje már kisgyermek korban elkezdődik. Már sok óvodáskorú gyermek is belekóstol bizonyos sportokba az óvodai foglalkozásoknak köszönhetően. A tanulók az iskolán belül és az iskolaidőn kívül számos sportágat kipróbálhatnak, illetve az iskolarendszer megengedi, hogy mind az általános iskolában és a középiskolában is sporttagozatra járjanak. Természetesen a szülők attitűdje a sporthoz, a közösen eltöltött szabadidő szintén kiemelkedő szereppel bír az egyén sporttal kapcsolatos jövője tekintetében. A sportág választásával kapcsolatban számtalan szakirodalmi cikk megtalálható, amely a befolyásoló tényezők részletes ismertetésére terjed ki. Emellett a média gazdasági szerepe is sok sportgazdasági kutatás fókuszát képezi, amelyek többek között a médiaképességre, a sportfinanszírozásban betöltött szerepükre térnek ki. Jelen cikk más aspektusból szeretné megvizsgálni a média szerepét, nevezetesen a híres sportolók és a nagyobb sportesemények hatásának vizsgálatát tűzi ki célul az általános iskolás korú gyermekek sportág választásában.

Musinszki Zoltán, Szűcsné Markovics Klára

A 2020 utáni változások hatása a hazai TOP éttermek pénzügyi és jövedelmezőségi mutatóira

Az ezredfordulót követően a vendéglátó szektorban számos új tendencia kezdődött, amelyek vagy egyre erősebbek, vagy még mindig éreztetik a hatásukat. Amennyiben kutatásunkat 2020 előtt kezdtük volna,

akkor az „éttermi szektort” érintő hatások között minden bizonnyal szerepelt volna a technológiai fejlődés és digitalizáció, a változó fogyasztói preferenciák és szokások, a fenntarthatósági törekvések, valamint egyes gazdasági tényezők. Mivel azonban 2024-et írunk, ezen befolyásoló tényezők sorát kiegészíthetjük a Covid-járvánnyal, valamint az élelmiszer- és energiaárak drasztikus emelkedésével. Tanulmányunk a hazai TOP éttermekre fókuszál. Az elmúlt években a TOP10+2 kategóriába bekerült éttermeket vettük górcső alá. Kutatási kérdésünk, hogy a nemzetközi szakmai zsűri által legjobbnak ítélt hazai éttermek pénzügyi, jövedelmezőségi mutatói is vajon ugyanolyan szépen csillognak? Vajon mennyire rendítették meg a 2020 utáni változások a szektor legjobbnak tartott éttermeit?

Kutatásunkban a 2019-2022-es évek éves beszámolóit vizsgáltuk meg minden évben. A 2019-es év még a Covid-járvány előtti időszakot reprezentálja, a 2020-as és 2021-es év adataiban a Covid hatásai tükröződnek, a 2022-es évben pedig az elszabaduló energia- és élelmiszerárak hatását lehet reményeink szerint tetten érni.

Kutatásunk során elsősorban arra kerestük a választ, hogy a 2020 utáni változások, úgymint a Covid-járvány, az energia- és élelmiszerárak gyors ütemű emelkedése miként hatottak a legjobb éttermek pénzügyi, jövedelmezőségi helyzetére. Az elvégzett elemzésekből egyértelműen látszik, hogy a Covid jelentősen rontotta még a legjobbak éttermek mutatóit is, ám a 2022-ben indult élelmiszer- és energiaáremelkedés gyakorlatilag meg sem látszik a számokban. A legtöbb vizsgált étterem a 2020-as rendkívül rossz mutatóit követően 2021-ben elkezdett talpra állni és ez a lendület 2022-re sem tört meg.

Nagy Katalin

Kulturális útvonalak termékmodellje

Amennyiben a kulturális útvonalakat turisztikai termékként (is) értelmezzük, akkor a hagyományos, ismert termékmodellek mintájára, a kulturális útvonalak speciális jellemzőit figyelembe vevő termékmodell is felállítható. Külön figyelmet kell fordítani arra, hogy a termékmag ebben az esetben egy kulturális termék, mely szintén számos egyedi tulajdonsággal bír. Az új modell megalkotásakor a Grounded Theory módszerét alkalmaztam, szakértői kérdőíves felmérés és mélyinterjúk, illetve fókuszcsoporthoz tartozó interjúk eredményeit felhasználva.

Nagy Zoltán

Okos városok értelmezése a globális világban

Világgazdasági Fórum 2014-ben a városok fejlődéséhez kapcsolódóan hat megatrendet hangsúlyozott: ezek a gyorsuló urbanizáció, a növekvő egyenlőtlenségek, a fenntarthatóság, a technológiai változások, az ipari klaszterek és globális értékláncok erősödése, valamint a kormányzás. Ezek a trendek a folyamatosan változó, globalizálódó mai világunkban is aktuálisak, sok esetben fokozódtak az elmúlt évtizedben. Ennek megfelelően a különböző méretű városainknak összetett kihívásokkal kell szembenézniük a gazdaságuk, társadalmuk fenntartható fejlesztése, a versenyképességük növelése, a lakosaik életszínvonalának emelése érdekében oly módon, hogy a kihívásokra, sokkokra rugalmas alkalmazkodással, reziliensen reagáljanak. Sok esetben a döntéshozók, a városok irányítói, akár városi közösségek, polgárok az okos város megoldások, az okos város projektek létrehozásában ismerték fel a kihívásokra adható válaszok lehetőségét. A tanulmányban különböző okos város értelmezési dimenziókat, definíciókat, valamint az okos városok típusaihoz, irányításához kapcsolódó témát jeleníték meg.

Orosz Dániel

A magyar lakóingatlanállomány számának és minőségének változása a xx.-XXI. században

A lakóingatlan építés, a lakáspolitiká, mind olyan témakörök, amelyek nagyszámú kutatási terület (pl.: építészet-, város-, és társadalomtörténet kutatások, gazdaságtan) alapjaként szolgálhatnak, valamint országos, vagy helyi szinten a politika egyik központi kérdése. Ezért különböző szempontok alapján sokféle elemzési módszer áll rendelkezésünkre, melyek segítségével átfogóbb képet kaphatunk magáról a lakóingatlan piacról. Az imént felsorolt kutatási területek megközelítéseiben az az egy felismerés mindenképpen közös, hogy a megépített lakókörnyezet nem egyszerűen csak egy képet ad egy társadalom helyzetéről, hanem szerepet játszik a társadalmi egyenlőtlenségek, kapcsolatok, hierarchiák létrejöttében (Aigner A., 2010). A cikk arra keresi a választ, hogy milyen állapotban van a magyar lakóingatlanállomány. Tanulmányomban részletesen kitérek a magyar lakóingatlanpiac fejlődésének egyik legmeghatározóbb időszakára, a lakótelepi építkezésekre, hazánk lakásállományának minőségére európai és hazai viszonylatban, valamint az újonnan épített lakások és néhány kiemelt mutató (pl: jegybanki alapkamat, reáljövedelem) közötti összefüggések elemzésére.

Pál Tibor

Könyvvizsgálat Magyarországon - hogyan tovább?

A könyvvizsgálat Magyarországon hosszú történetre tekinthet vissza, de intézményes, piaci formájú működése csak néhány évtizedet számlál. A technológiai fejlődés, a társadalmi-gazdasági változások és a sajátos cégstruktúra, valamint a könyvvizsgálók szakmai, illetve, demográfiai összetétele napjainkban sok fontos kérdést jelenít meg. Az ezredforduló környékén lezajlott – a könyvvizsgálat társadalmi megítélését napjainkra nézve is nagymértékben deformáló - cégbostrányok hatása immár az egész fejlett világban és nálunk is átalakította a könyvvizsgálat szakmai szabályozását. Komoly kihívásokkal kell szembenéznie a hazai könyvvizsgálók többségének, mivel munkájukra a nemzetközileg egységes szakmai – elsősorban a hazai viszonyokhoz képest jelentős méretkülönbségű nagyvállalatokra koncentráló - felfogás alapján kialakított, standard elvárások vonatkoznak, így a napi gyakorlatban nehéz a kockázati szintek megfelelő kezelése. Kérdés, hogy lehet-e más elvek mentén eljárva a nemzetközi előírások befogadását a hazai sajátosságokkal összhangba hozni? A válasz alapvetően befolyásolja a szakma magyarországi jövőképét.

Pázmándi Kinga

Digitális gazdaságról a szabályozó szemszögéből

A digitalizáció elméleti és gyakorlati holdudvara erős nyomás alatt tartja a tudományt, a gazdaságot, a társadalmi közbeszédet. A kihívás viszonylag hamar elérte a szabályozó alrendszert is. Ennek gyökereit a források a '70-es évekre teszik, az technológiai szemléletváltást pedig a digitális tér robbanásszerű kiterjedésének idejére, az ezredfordulóra (Zódi 2018). Az MTA alapkutatása a kezdetekben a médiajogot, a személyiségi jogokat, a fogyasztóvédelmet, a digitális technológia behatolását a szellemi tulajdonjogba, a hírközlési szektor szabályozását és a digitalizáció igazságszolgáltatásra gyakorolt hatását azonosította húzó témaként (Glatz 2002). A topikok mára némiképp átrendeződtek, a témalista bővült, és a kérdés módszertana is átalakult (lásd többek közt Zódi 2023., Török-Zódi 2021., Tóth A. 2021., Tóth A 2022., Tóth A. et al. 2023., Gellén 2022., Lapsánszky 2021., Gombos 2023., Szalay 2020., Szikora 2023., Tóth H. 2022., Barta 2020., Rác 2022., Nagy A. 2020., Nagy Z. 2020., Fási 2023., Görög 2023., Balogh 2023., Leszkóven 2023., Grad-Gyenge 2023., Barzó-Halász 2022.): a jelenségek vizsgálata egymással összefügg, jogterületeken átívelő részkérdések sorozatára bomlik (platformgazdaság, digitális piacok, fenntarthatóság, mesterséges intelligencia, algoritmikus döntéshozatal, adatvédelmi topikok, digitális munkapiac stb.) Lévéen a technológiai robbanás globális, a szabályozói kérdésfelvetések is a nemzetközi térbe ágyazódnak, és a megközelítés evidens módon multidiszciplináris szemléletet igényel, jellemzően a jogtudomány és

---

gazdaságtudományok határterületén. A tanulmány néhány kérdés felvillantására vállalkozik, a digitális gazdaság szabályozói dilemmái közül a legélénkebbként azonosíthatóak.

Pekk Letícia, Hány András, Kovács Zoltán

A technológiai előrejelzések vállalati alkalmazása

A technológiai előrejelzések fontos szerepet töltenek be a vállalatok jövőjének alakításában. A várható új technológiák megjelenése, elterjedése sok funkcionális területet érint, alapvető információkat ad a fejlesztési és megszüntetési döntésekhez. A szerzők egy hazai empirikus felmérés eredményét mutatják be. A kutatáshoz 61 hazai feldolgozóipari vállalatnál készítettek személyesen interjút.

Megvizsgálták, hogy bizonyos vállalati jellemzők (létszám, tevékenységi kör, célok, alkalmazott technológia) milyen kapcsolatban vannak az előrejelzési tevékenységgel (célok, módszerek, információkezelés).

Feltárják az információkezelés gyakori mintázatait, szabályszerűségeket keresnek a különböző jellemzők együttes előfordulásában.

Az alkalmazott kutatási módszerek: asszociációs és korrelációs, hasonlósági vizsgálatok, hálózatelemzés, klaszterelemzés. Szövegbányászati eljárások ugyancsak alkalmazásra kerültek.

A vizsgálat eredményei alapján megfogalmazznak néhány javaslatot a K+F döntéshozók számára.

Pénzes János

A hazai területi egyenlőtlenségek alakulása az ezredforduló után

A szocializmus jellegzetesen nivellált karaktere után a rendszerváltás követő transzformációs válság során jelentősen növekedtek a hazai területi-társadalmi egyenlőtlenségek, amelyek az ezredfordulóra több tekintetben is elérték a csúcukat. Az ezredfordulót követően jellemzővé váló konvergencia folyamata azonban korántsem tekinthető általános érvényűnek és monotonnak. A vizsgálat során több társadalmi-gazdasági mutató (jövedelem, foglalkoztatottság, iskolázottság és életkörülmények) egyenlőtlenségeinek változását a területileg súlyozott Gini-index segítségével elemezzük, részben részben népszámlálási, részben éves idősoros adatok vizsgálatán keresztül. A hazai térszerkezet jellemzőit és formálódását statikus és változástérképek alapján mutatjuk be. Az eredmények a magyarországi térszerkezet „megmerevedését” is igazolják. A vizsgálatban kiemelt figyelmet kap az adóköteles jövedelem alapján mért jövedelemegyenlőtlenség alakulásának elemzése, mivel az ezredforduló után megjelenő konvergencia 2018 után megtörni látszik, sajátos települési-területi változásokat jelezve.

Révész Balázs, Kovács Bence Gábor, Megyeri Eszter, Timothy Yaw Acheampong

Egy iparági szövetség hálózatépítő szerepének vizsgálata a szervezetközi kapcsolatok nézőpontjából

Az iparági szövetségek számos fontos szerepet betölthetnek az ágazatba tartozó üzleti vállalkozások (B2B) hálózatában. A szakirodalom szerint többek között az együttműködés elősegítésével, a hálózat fenntartásával és fejlesztésével, az identitás kezelésével és a nemzetközi értékláncba való bekapcsolódás segítésével tudnak értéket teremteni az ágazati szereplők számára. Az Industrial Marketing and Purchasing Group (IMP) megközelítését alkalmazva számos kutatás született már a vállalatok hálózatban betöltött szerepével, hálózati pozíciójával kapcsolatosan. Jelen tanulmányunkban az iparági szövetség szerepvállalását, hálózati pozícióját meghatározó tényezőket vizsgáljuk meg a hazai akkumulátoripar példáján keresztül. Arra keressük a választ, hogy az iparági szövetség milyen pozíciót tölt be az üzleti vállalkozások között, hogyan jelennek meg működése során a szakirodalomban azonosított szerepek, tevékenységek, milyen módon tud hatással lenni a vállalatok közötti együttműködések alakulására.

S. Gubik Andrea, Farkas Szilveszter

Az egyéni vállalkozói orientáció befolyása a születőben lévő vállalkozásokkal összefüggő döntésekben

Az egyéni vállalkozói orientáció (Individual Entrepreneurial Orientation, IEO) vállalkozói kérdésekkel való összefüggése jól ismert a szakirodalomban. A szerzők elsősorban a vállalkozói teljesítmény, a jövedelmezőség, a növekedés és az innováció kapcsán tartják meghatározónak. Cikkünkben azt támasztjuk alá a Global University Entrepreneurial Spirit Students' Survey (GUESSS) 2023-as magyarországi adatbázisának elemzésével, hogy az egyéni vállalkozói orientáció a születőben lévő vállalkozásokkal kapcsolatos elképzelések és döntések meghozatala szempontjából is meghatározó. Az egyéni vállalkozói orientáció magas értékei jobban körvonalazott, pontosabban átgondolt tervekkel járnak együtt, továbbá befolyásolják, hogy egy szereplő hogyan értékeli - negatívtól pozitívig – a tervezett vállalkozásának létrehozásához szükséges ösztönzőket, azaz hogyan észleli a lehetőségeket. Megítélésünk szerint az egyéni vállalkozói orientáció, amely három dimenziót ölel fel, a proaktivitást, amely annak képessége, hogy előre lássuk a jövőbeli lehetőségeket, és azok érdekében aktívan cselekedjünk, az innovativitást, amely az új ötletek és megoldások létrehozásának képessége, valamint a kockázatvállalást, nem adottság, sokkal inkább fejleszthető készség és hozzáállás, amelyet így a felsőoktatás is befolyásolni tud. A vállalkozási folyamattal és eredményekkel, valamint a vállalkozói ötletekkel és elképzelésekkel való kedvező összefüggése kapcsán erre szükség is van. Kulcsszavak: születő vállalkozások, egyéni vállalkozói orientáció

Sárköziné Perge Ildikó

Túlélés és kiút keresés a magyar építőipari szektorban. Súlyponti problémák, várakozások és megoldási javaslatok.

A magyar építőipar az elmúlt években számos kihívással szembesült, amelyek különösen felerősödtek a globális gazdasági helyzet, a munkaerőhiány és a szabályozási környezet komplexitásának hatására. Ez a tanulmány a szektorban fennálló válság túlélési stratégiáit és a lehetséges kiutakat vizsgálja, különös tekintettel a súlyponti problémákra, az érintettek várakozásaira és a fenntartható növekedést elősegítő gyakorlati megoldásokra.

A tanulmány először az iparágat sújtó főbb problémákat azonosítja, ideértve az alapanyagok árának emelkedését, a demográfiai változások okozta munkaerőcsökkenést, valamint a kormányzati politikák és gazdasági támogatások kiszámíthatatlanságát. Ezek a tényezők törekeny piaci környezetet teremtettek, amelyben a vállalatok nehezen tartják fenn jövedelmezőségüket és versenyképességüket.

A tanulmány továbbá kitér az érintettek - köztük az építőipari vállalatok, a munkavállalók és a döntéshozók - várakozásaira is. Általános egyetértés mutatkozik abban, hogy szükség van stabilabb és átláthatóbb kormányzati politikákra, fejlettebb munkaerő-fejlesztési programokra, valamint olyan építési technológiák innovációjára, amelyek csökkentik a költségeket és növelik a hatékonyságot.

Válaszul ezekre a kihívásokra, a tanulmány több megoldási javaslatot is felvázol. Ezek közé tartozik a digitális eszközök és folyamatok bevezetése, amelyek hatékonyabbá tehetik a működést és csökkenthetik a pazarlást; a köz- és magánszféra közötti partnerségek kialakítása a munkaerő képzésére és fejlesztésére; valamint a fenntartható gyakorlatokat és innovációkat ösztönző politikák megvalósítása. A tanulmány átfogó elemzése révén célja, hogy irányt mutasson a magyar építőipari szektornak, hogy ne csak túlélje a jelenlegi kihívásokat, hanem erősebben és ellenállóbban kerüljön ki belőlük. A tanulmány hozzájárul az ágazat megújításáról folyó párbeszédhez, az iparág problémáinak mélyebb megértésével és a gyakorlati, előremutató megoldások felvázolásával.

Sikos T. Tamás – Szendi Dóra

A fenntartható társadalmi innováció pilot mérése borsod-abaúj-zemplén vármegye városaiban

A gyorsan változó gazdasági körülmények új kihívások elé állították Borsod-Abaúj-Zemplén vármegye városait. A megye 28 városa fontos tér a lakosságnak, a vállalkozásoknak és a kereskedelemnek, itt jelennek meg a megyében leghamarabb az új és innovatív megoldások is. A vizsgált városok köréhez nem tartozik Miskolc megyei jogú város mert jelentős mértékben torzítaná az általunk választott módszerek eredményeit. Borsod-Abaúj-Zemplén vármegye városait tanulmányunk keretei között a fenntarthatóság és a társadalmi innováció pilléreire keresztül vizsgáljuk (Sikos T.-Szendi 2024). Elemzésünkhöz az ENSZ 2018-ban elfogadott, 17 fenntarthatósági (SDG) célkitűzéséből 3 elemet emeltünk ki és vontuk be az elemzésünkbe: 8. célkitűzés: tisztességes munka és gazdasági növekedés, 9. célkitűzés: ipar, innováció és infrastruktúra, 11. célkitűzés: fenntartható városok és közösségek. Az említett három SDG célkitűzés alapján elemeztük a vármegye városhálózatát és képeztünk 5 klaszter csoportot a városokból. Vizsgálatunk során arra kívántunk választ kapni, hogy milyen a Borsod-Abaúj Zemplén vármegye 28 városának teljesítménye az SDG (fenntartható fejlődési célok) 3 kiemelt dimenziója mentén. Miben különböznek az egyes városok? Fejlődési dinamikájuk és élıhetőségük milyen mértékben eltérő? Az alkalmazott módszertannal és klaszterezéssel kerestük a választ erre a kérdésre. A kapott eredmények tükrözik a vármegye városhálózatának sajátosságait, az országgrész jelenlegi gazdasági helyzetét, fejlődésének irányát. A vármegye települései közül a középvárosok és a kisvárosok többségének, valamint a Miskolci agglomerációhoz kapcsolódó települések dinamikája és élıhetősége a legkedvezőbb a vizsgált régióban.

Kulcsszavak: Borsod-Abaúj-Zemplén vármegye városai, SDG, fenntarthatóság, társadalmi innováció

Siposné Dr. Nándori Eszter

Municipal assessment of the aid system in Borsod-abaúj-Zemplén county, hungary

Following the post-communist economic and political transformation, Borsod-Abaúj-Zemplén County in Hungary has experienced poverty and associated socio-economic issues at a level surpassing the national average. Helping the underprivileged has been a subject of longstanding discussion. Alongside employment policy instruments, we utilize social benefits to mitigate poverty. Experts have debated the ideal scope of the aid system, the appropriate number of beneficiaries, and the criteria for providing benefits. The study analyzes how local municipalities assess the present state of the aid system, including its benefits and

drawbacks. The questionnaire study done in 2022 and 2023 indicates that municipalities acknowledge the community's obligation to assist the poor. They perceive the existing welfare system as an effective instrument that distinctly benefits the impoverished. Simultaneously, they recognize that the existing welfare system fails to offer sufficient assistance to elevate the impoverished from poverty. It offers symptomatic relief, although it fails to address the fundamental source of poverty. Their proposed strategies for enhancing the aid system encompass implementing stricter restrictions, broadening local responsibilities and authorities, prioritizing the exclusion of unauthorized individuals from the aid system, and increasing the amount of financial support for recipients.

Suhányi Ladislav, Suhányiová Alžbeta

Digitális interakció, mint az e-government indikátora az EU régiókban

Az elmúlt években jelentősen megnőtt az e-government szerepe. Ez érezhető főképpen a Covid-19 világjárvány alatti személyes kommunikációban és a migrációcsökkentésre való törekvések kapcsán is, ami a közigazgatás működésében, környezetbarátságában és fenntarthatóságában is alapvető fejlesztéseket hoz. A tanulmány kiemeli az Európai Unión belüli NUTS 2 regionális szintű hatóságokkal folytatott digitális kommunikáció jelentőségét és fontosságát, mint az e-government mutatóját. A tanulmány vizsgálja, hogy a hatóságokkal lévő digitális interakció szintjét hogyan befolyásolja a szélessávú internet-hozzáférése, az iskolai végzettség, a népesség medián életkora, valamint a háztartások egy főre jutó jövedelme. A másodlagos adatok forrásaként az Eurostat adatbázis adatai kerülnek felhasználásra és tesztelésre többszörös regressziós modell alkalmazásával. Feltételezhető, hogy a vizsgált változók közül három esetben mutatkozik meg szignifikáns hatás, nevezetesen az iskolai végzettség, a népesség medián életkora és a régió háztartásainak jövedelmi szintje. A feltételezések validálása esetén következtetések és javaslatok kerülnek megfogalmazásra a felsőfokú végzettségű lakosság számának növelésére, az idősek képzésére és támogatására, valamint a magasabb jövedelmű lakosság letelepedésének támogatására.

Szemán Judit

The influence of external determinants on the corporate capital structure

Capital structure refers to the combination and composition of long-term loan and final own resources. The main questions of theoretical and practical research on capital structure are: Is there an optimal ratio between the two sources to maximize the value of a company? What aspects should the company manager

---

consider when deciding on how to finance the investment? What is the correct order of access to funding opportunities?

Should the company take out a long-term loan or issue shares to finance its investments? The company should answer this question by considering many factors together. The range of factors influencing capital structure decisions can be divided into two groups: External (Macro) factors are those factors that determine the operating environment of the company, which appear as a given for the company, the company cannot directly influence them. Corporate (Micro) factors are those that arise from corporate characteristics and strategic goals of the company, and thus the company can influence their development. The aim of this paper is to examine three external factors, which are the following: the development of the capital market and banking system, the tax system and bankruptcy law.

Szerb László, Rideg András, Fehér Zsófia

A magyar kisvállalatok versenyképessége 2018-2024

A Pécsi Tudományegyetem Közgazdaságtudományi Karán 2010-es évek óta folyik a kisvállalatok kutatása. Ehhez egy saját kérdőívet fejlesztettünk ki. A kutatás fő iránya a Barney féle versenyképességi elméletre épülő koncepcionális modell és az ezen alapuló Kisvállalati Versenyképességi Index (KVI) kifejlesztése és gyakorlati használata. A KVI tíz kompetencia-pillérből – a hazai piac, az együttműködés, a nemzetköziesedés, a humán tőke, a kínált termék/szolgáltatás, a termelés, az értékesítési mód (marketing), az online jelenlét az adminisztratív rutinok, és a stratégia – és 45 változóból és 205 indikátorból tevődik össze, amely segítségével hatékonyan mérhető a kisebb gazdasági szervezetek komplex versenyképessége és azonosíthatóvá válnak a vállalati szintű erősségek, gyengeségek és a kompetenciák konfigurációi. A hazai 5-249 fős foglalkoztatotti hazai mkkv szektor versenyképességi adataival 2013 óta rendelkezünk, a 2010-es évek végétől pedig már nemzetközi adataink is vannak. A magyar mkkv-k esetében 2013-tól vannak adataink, ebben az előadásban a legújabb, 2024-es felmérésre fókuszálunk, de kitekintéssel leszünk a 2018-2023-as időszakokra is, így nyomon követhetjük a versenyképesség időbeli változásait a Covid előtti 2018-2019, a Covid utáni 2020-2023 és a legújabb, 2024-es időszakokban. Elemzésünkben vállalatméret – 5-9 fő; 10-19 fő; 20-49 fő; 50-249 fő foglalkoztatott - szerint követjük nyomon a kisvállalatok versenyképességének alakulását és azonosítjuk az erősségeket és a gyengeségeket.

Szilágyi Ferenc, Fogarasi József

Románia partiumi megyéinek munkaerőpiaci sajátosságai

(Megjelenés alatt az Észak-Magyarországi Stratégiai Füzetekben)

A vizsgált megyék Románia észak-nyugati részén, az Európai Unió belső határán helyezkednek el és Románia gazdasági félperifériáját alkotják, ugyanakkor többnyelvű határrégióként jelentős mértékben vették ki a részüket a munkaképes korú népesség kibocsájtásában. A EU irányába zajló munkaerővándorlást precízen követni meglehetősen nehéz, az elvándorló népesség jellemzően nem jelentkezik ki a romániai lakcíméről, a népességi statisztikákban csak elenyésző arányban tudják ezt a folyamatot kimutatni. A ténylegestől eltérő elméleti népességszámmal kifejezett fajlagos társadalmi-gazdasági mutatókat ugyanakkor alapvetően befolyásolják ezek az eltérések. Tanulmányunkban az öt partiumi megye munkaerőpiaci helyzetét vizsgáljuk az évezred második (válság-) évtizedének változásaira fókuszálva. Vizsgálatunk eredményei rámutatnak a földrajzi elhelyezkedés felemás hatásaira. A nyugati peremhelyzet a kapufunkció révén részben kedvezően hat a partiumi munkaerőpiacra, más tekintetben viszont a (fél-)periféria jelleg domborodik ki (gazdaságirányítási és tudásintenzív ágazatok alacsonyabb, a feldolgozóipar és a szállítás országosnál magasabb aránya). A kedvező hatások a fő szállítási útvonalak mentén jelentkeznek, a vizsgált régió kettészakad: a déli részen Bihar és Arad a centrum megyékhez való felzárkózás erőteljes jeleit mutatja a munkaerőpiac mutatói alapján, viszont a három északi megye (Szatmár, Szilágy, Máramaros) teljesítménye sokkal visszafogottabb.

Szűcsné Markovics Klára, Musinszki Zoltán

A ROI, mint beruházásgazdaságossági mutató

A Return on Investment (ROI) mutató több mint százéves múltra tekint vissza. Ezalatt az idő alatt jelentős fejlődésen ment keresztül, emellett sokrétűvé és szerteágazóvá vált a használata. Már nem csupán a vállalati jövedelmezőség meghatározására használják, hanem – többek között – a beruházási projektek gazdaságosságának értékelésére és rangsorolására is. Tanulmányunk célja, hogy kritikai szemléletben feldolgozza azokat – elsősorban az ezredfordulót követően megjelent – tanulmányokat, amelyek a ROI-t, mint beruházásgazdaságossági mutatószámot tárgyalják, illetve magyarázatot találjon a gyakorlatban való elterjedtségére vonatkozóan.

Napjainkban egyre gyakrabban fellelhetők olyan ajánlások, amelyek a ROI számszerűsítésébe beépítik az időtényezőt. Az sem elhanyagolandó szempont, hogy a befektetett tőke hány évre van lekötve és milyen gyorsan térül meg a befektetett összeg. Ez azt jelenti, hogy akár ugyanaz a százalékos ROI érték is elérhető

két különböző befektetés esetén, viszont az egyik esetben a megtérülés gyorsabb lehet, míg a másik esetben hosszabb ideig tart. Ezért a ROI önmagában nem ad teljes képet a befektetés időbeli hatékonyságáról.

A ROI mutatót a vállalati szakemberek is előszeretettel alkalmazzák. A gyakorlatban való elterjedését – többek között – az is indokolhatja, hogy százalékos mutató révén a ROI közvetlenül összevethető a finanszírozás költségével (például hitelkamatláb, saját tőke elvárt hozama, vagy ezek kombinációja). További érv az elterjedtsége mellett az lehet, hogy egyszerű hányados típusú mutatóról van szó, kiszámítása és értelmezése egyszerű, mindenki számára közérthető. A végeredménye egy arányszám, vagy 100-zal beszorozva százalékos értéket kapunk, amely sok döntéshozó számára könnyen értelmezhető. Ugyanakkor nem szabad elfelejteni arról, hogy a projektek értékelésekor hosszú távra kell előretekinteni, a ROI viszont alapvetően egy statikus jellegű mutatószám, hiszen nem veszi figyelembe a pénz időértékét.

Topár József

Szervezeti önértékelési modellek szerepe a működés fejlesztésében

A minőség orientált szervezetek fejlődésében az elmúlt évtizedekben szerepet kaptak az önértékelési modellek. A működés értékelésében a külső értékelő szervezetek minősítése nagyon sok esetben nem képez igazi hajtóerőt a szervezetek vezetői és munkatársai számára. A tanulmányban áttekintjük a különböző önértékelési modellek fontosabb jellemzőit, a Malcolm Baldrige modelltől az Ipar 4.0 önértékelési modellig. Értékeljük a szakma specifikus modellek megjelenését és működési tapasztalatait a hazai szervezetekben.

Tóth Zsuzsanna Eszter, Dénes Rita Veronika

Kihívások az egészségügyi szolgáltatásminőség mérésében és értékelésében

A szolgáltatásminőség egészségügyi konceptualizálása számos érdekes momentumot tartalmaz, máig nincs egységesen elfogadott szolgáltatásminőség definíció az egészségügyben. Ennek mentén a szolgáltatásminőség mérése és értékelése az egészségügyben izgalmas kérdéseket vet fel. A tanulmányunk célja, hogy áttekintést adjon az egészségügyben alkalmazott szolgáltatásminőség modellekről és azok evolúciójáról, az általános modellektől haladva a specifikus egészségügyi modellek felé, amelyek értékelése mentén javaslatot kívánunk tenni egy hazai egészségügyi rendszerszempontra is figyelembe vevő keretrendszer megalkotására. Ennek keretében kitérünk az egészségügyi szolgáltatásminőség szempontjából legfontosabb érdekelt felekre, a páciensekre, valamint a számukra az egészségügyi szolgáltatásokat közvetlenül biztosító egészségügyi dolgozókra is. A cél, hogy e két egymással interakcióban lévő külső (páciens) és belső vevők

---

(egészségügyi dolgozók) szempontjából és a közöttük lévő kapcsolatokon keresztül is érzékeltesük az egészségügyi szolgáltatásminőség mérés és értékelés kihívásait.

Tóthné Dr. Kiss Anett

Javítja a vállalati innováció a szervezeti teljesítményt? Egy empirikus kutatás tapasztalatai ipai vállalatok körében

Az innovációt egyre inkább a modern gazdaságok versenyelőnyeinek egyik legfontosabb forrásaként tartják számon, melyet az Európai Unió több kutatás-fejlesztést támogató intézkedése is tükröz és a nemzeti innovációs rendszer részét képező vállalkozások, gazdasági társaságok kutatás-fejlesztési és innovációs tevékenységére is hatást gyakorol. A teljes empirikus kutatás a Magyarországon vállalatok innovációs attitűdjét, kutatás-fejlesztési és innovációs folyamatát, valamint azokat a gátló tényezőket vizsgálja, melyek hatással vannak a vállalatok szervezeti teljesítményére. Jelen tanulmány fókuszja az innovációs tevékenység végzése és a szervezeti teljesítmény közötti kapcsolat vizsgálata. A kutatáshoz kapcsolódó felmérésben 319 ipari vállalat vezetője vett részt 2019 és 2021 között. A feltárt összefüggések megmutatják, hogy a vállalatok szervezeti teljesítménye az innovációs tevékenység által javítható.

Várkonyiné Dr. Juhász Mária, Dr. Füredi-Fülöp Judit, dr. Murányi

Klaudia

A körforgásos gazdaság számviteli kérdései

A fenntarthatóság kiemelten fontos, így nem meglepő, hogy a körforgásos gazdasággal érintett cégek számára a közelmúltban több területen is találkozunk új számviteli előírásokkal. 2023. július 1-jétől bizonyos termékeket gyártó vállalkozásoknak kiterjesztett gyártói felelősségi díjat (EPR) kell fizetniük a koncessziós társaság részére. Az ezzel kapcsolatos adminisztratív kötelezettségek teljesítése összetett feladat, számos jogszabállyal kell tisztában lenni. 2024. január 1-től Magyarországon is bevezették a kötelező visszaváltási rendszert a hazai forgalomban lévő visszaváltási díjas termékekre (DRS). Mivel az érdekelt felek kiemelt figyelmet fordítanak a vállalatok nem pénzügyi teljesítményére is, így többek között emiatt is előnyös lehet a visszaváltási díjas rendszerhez történő csatlakozás, hiszen ez is hozzájárul a fenntarthatósági célok eléréséhez és csökkentheti a hulladékkal kapcsolatos költségeket is. Az új rendszereknek egyéb pénzügyi és gazdasági hatása várható, a számos jogszabály-módosítás szükségessége, illetve az információs és infrastrukturális rendszerek kiépítése miatt.

Vilmányi Márton, Mátó Ágnes Réka, Tarjányi Margit, Kálmán Melitta

Erőforrás menedzsment finomhangolása technológiai változások tükrében

Tanulmányunkban a technológiai változás és a digitalizáció hatását vizsgáljuk. Azt állítjuk középpontba, hogy leírjuk, az új technológia bevezetésének hatására hogyan változik az erőforrások összetétele, illetve használatuk intenzitása adott folyamat mentén. Vizsgálatunkat esettanulmány feldolgozásának módszerével folytattuk folyamati megközelítés mellett. Különböző technológia (személyes és telemedicinális) mellett megvalósított egészségügyi protokollokat vizsgáltunk. Elemeztük, hogy egy új technológia hogyan alakítja át adott folyamat tevékenységeit, erőforrásait és hogyan kezeli mindezt a menedzseri gyakorlat. Kutatásunk eredményeként megállapítottuk, hogy a technológiai változás nem csupán azon tevékenységeket befolyásolja, ahol az új erőforrások bevezetésre kerülnek, hanem túlcsoportuló hatással bír. Az eredmények hangsúlyozzák az erőforrás-interakciós megközelítés használatának létjogosultságát technológiai változások hatásainak vizsgálatánál, ahogy a költségkontroll megoldások kiegészítését éppúgy.

University of Miskolc Faculty of Economics

**Recent economic, social
and
technological developments –
Possible directions for young researchers**

**October 11, 2024.
Lillafüred**

Abrar Ghaith, Marietta Kiss

Examining the Role of Demographics in OTC Medication Purchase

Decisions in Kuwait: A Theory of Planned Behavior Perspective

This study explores the factors influencing over-the-counter (OTC) medication purchase intentions among individuals in Kuwait, employing the Theory of Planned Behavior (TPB) as a foundational framework. The study examines the impacts of attitudes, subjective norms, and perceived behavioral control on consumer behavior in the OTC market. Using a substantial sample of 546 respondents, the research identifies that consumer attitudes toward OTC medications have a strong influence on purchase intentions, supported by a path coefficient of 0.481 and a t-statistic of 12.355, indicating a highly significant effect ($p < 0.001$).

While demographic variables, such as gender and age, showed minimal impact on purchasing intentions, the analysis revealed that subjective norms and perceived behavioral control are significant motivators for OTC purchases, with path coefficients of 0.567 and 0.703, respectively, both with p-values less than 0.001. Reliability and validity assessments of the model demonstrated robust internal consistency, with Cronbach's alpha values exceeding 0.70 for all constructs, and Average Variance Extracted (AVE) values above 0.50 for convergent validity.

These findings suggest that attitudes, subjective norms, and perceived behavioral control are critical factors in shaping consumer intentions to purchase OTC medications and should be integral to strategies promoting responsible use. Overall, the study makes a significant contribution to understanding pharmaceutical consumer behavior in Kuwait, providing essential insights for policymakers, healthcare professionals, and marketers aiming to enhance the safe and informed use of OTC medications.

Bencsik Győző doktorandusz, Dr. Habil. Pataki László Zsolt

Development opportunities and threats of electronic banking in Hungary

"Innovation in information technology and the emergence of FinTech companies in the market are forcing the structure of electronic services of domestic banks to continuously expand, develop and transform. Over the past decade and a half or so, the growth of electronic banking has been uninterrupted. Electronic payment systems and increasingly customer-friendly netbanking and mobile banking interfaces have made digital banking services increasingly popular and widespread among customers. This process has helped, inter alia, to reduce the transaction costs of conducting transactions, reduce the scope for tax avoidance and thereby "whitewash" the economy and improve the country's competitiveness. The social

---

objective is to ensure that electronic banking infrastructures operate securely and efficiently. However, digital developments cannot achieve perfect data security. This is evidenced by the abuses that can cause serious financial damage to the national economy and individuals by exploiting the shortcomings of digital infrastructures and the lack of awareness and possibly naivety of bank customers. In our study, we compared the answers to the questions on the use of electronic banking services and the risks involved in the questionnaire survey on digital banking services conducted in 2019, which included 540 respondents, with the factual data in the 2024 Payment System Report of the Magyar Nemzeti Bank. As a result of this comparison, we will try to identify trends in the scope, content and reliability of electronic banking services in recent years, and the extent to which customers’ subjective opinions and the factual data are in sync. We also looked at how the responses to our hypotheses at the time have changed over the last 5 years. Our personal experiences also helped us to draw conclusions.

Buró Beáta

Carbon Border Adjustment Mechanism Implications for the Iron and Steel Industry

EU Emission Trading System (ETS) is a tool for the European Union in order to tackle global warming and reduction of greenhouse gases. However, the regional nature of ETS gives rise to ‘carbon leakage’, which occurs when industries transfer polluting production to other countries with less stringent climate policies, or when EU products are replaced by more carbon-intensive imports. Exporting emissions would undermine climate change initiatives and cause economic damage. Therefore, the EU introduced the Carbon Border Adjustment Mechanism (CBAM) to address the issue via equalizing the price of carbon between domestic products and imports to ensure equal treatment by putting a tariff on emissions embedded in goods produced outside the ETS. The iron and steel industry is already facing economic problems because of global overcapacity leading to low prices, reduced profitability, and trade tensions. This study will review how the introduction of CBAM would affect the iron and steel industry, analyse and summarize the identified implications.

Csaba Szuda, Prof. Dr. Bálint Csaba Illés

Reverse system lifecycle model: from traditional to flexible

Every company has its own unique challenges. Common challenges include the significantly increased depth and frequency of changes compared to the recent past, leading to dangerous disruptions that appear in their markets, where new types of business models emerge. Growing global instabilities result in

---

tremendous fragility and short-term thinking. Increasing the agility and resilience of management systems, organizations, and supply chains helps to withstand these situations.

Simply put: Quality management must respond much faster, be proactive more often, and help the organization provide greater resilience and recovery capabilities in the face of setbacks and issues. For decades, quality management has focused on stabilization; now, there is a need for restorative stabilization amidst high dynamics of change.

We must improve the current processes, not the desired ones. This may be unfamiliar to many: instead of detailed planning and prevention, we must increasingly approach solutions in an experimental and corrective manner.

It is necessary to break away from the chains of tradition and redesign quality management (QM) within our own companies alongside other innovators, using the current knowledge of organizational development and digital tools, in line with expectations of effectiveness and efficiency.

Dóra Pálné Gecse

Transforming Payment Landscapes: Cash and Digital Transactions in the European Union

In recent decades, the habits of cash usage within the European Union have significantly transformed due to technological advancements, the spread of digital payment solutions, and the influences of financial regulations and economic conditions.

In the eurozone, cash is the most frequently used payment method for everyday transactions. According to research by the European Central Bank (ECB), nearly 73% of all physical transactions in the eurozone occur in cash. This is particularly true for smaller-value purchases such as those at cafes, restaurants, small shops, and markets, where consumers still prefer the quick and easy use of cash.

Cash usage habits vary significantly across EU countries. Southern and Eastern member states like Greece, Italy, Spain, and Hungary traditionally rely more heavily on cash. For instance, in Greece, more than 70% of all payments are made in cash, the highest rate in the eurozone.

In contrast, Northern and Western member states, such as Sweden, Denmark, Finland, and the Netherlands, are increasingly moving towards cashless societies. Sweden, in particular, stands out where the rate of cash transactions is now below 20%. This trend is partly due to a high level of digital infrastructure, rapid adoption of mobile payment applications, and low consumer demand for cash.

The large volume and usage of cash can be disadvantageous to national economies for various reasons, which is why some countries set governmental goals to increase the proportion of electronic transactions.

However, cashless payment is not merely a matter of welfare and infrastructure; changing individual behavior is also essential, influenced by cultural and psychological factors. In my study, I will review these factors and examine the possibilities of quantifying the development of payment systems, considering both domestic and international trends.

dr. Madaras Anita Jolán, Madaras Csaba

Cost and efficiency analysis in healthcare systems. Financing of healthcare systems. Hospital funding based on DRG.

The aim of my research is to analyze the financing of healthcare systems, to present the principle of cost-effectiveness and HBCS (DRG)-based healthcare financing at the level of hospitals in Hungary and at the level of Koch Róbert Hospital in Edeleny. The hospital as an organization operates on the principle of efficiency in the competitive market of healthcare services. For its operation, it must obtain the necessary financial resources according to the rules of the game in healthcare. I would like to focus my research on the Koch Róbert Hospital in Edeleny. And I would strive for the following things:

- filtering out and then eliminating factors that may negatively affect the performance of health care activities;
- finding appropriate tools and solutions to improve financing through HBCS (DRG).
- through my reports, to sketch a picture of the life of Koch Róbert Hospital in Edelényi that would help the development of managerial activity.

Methods used: HBCS-based hospital funding for the years 2019-2023 at Koch Róbert Hospital in Edeleny, longitudinal research.

Main results and conclusions: During my medical activity and research, I came to the conclusion that making an inadequate diagnosis gives an inadequate point value, which is reflected in funding.

Eszter Réka Jurák

Value-based management

The main theme of my work is the creation of value, the characteristics and peculiarities of value-based management, which is becoming increasingly difficult to define and interpret in today's accelerated world. Leadership in the 21st century has been subject to constant change as a result of growing ethical and value concerns, which can be seen in the different leadership trends and styles. In a context where we have been talking about and fighting against the phenomenon of the "value crisis" in the national economy for almost

---

twenty years, it is particularly important to focus on the interrelations between value, value creation and their impact on society, which I will discuss in my research. There is currently no universally accepted value measurement system in the hands of business leaders to help organisations become more aware of value-based management and, through it, of long-term and sustainable value creation and success.

Hajer Jomaa **Fertility Rates and Labor Market Dynamics: A Comprehensive Literature Review** This paper conducts an in-depth literature review to explore the complex relationship between fertility rates and labor market dynamics, with a particular focus on unemployment and female labor force participation. The review analyzes existing research to investigate how fluctuations in fertility rates influence labor market outcomes and to what extent this relationship is shaped by key labor market institutions, such as parental leave policies, access to childcare, and flexible work arrangements. Additionally, the study examines regional variations in fertility trends and labor market structures to highlight how different economic, cultural, and policy contexts can affect these dynamics. By synthesizing a wide range of studies, this paper aims to clarify the mechanisms through which fertility rates interact with labor markets and to provide valuable insights into the broader economic and social consequences of these trends, particularly in the context of evolving workforce demographics and policy interventions.

Hajnalka Sándor

Digital Marketing of Hallyu Tourism: a Netnographic Analysis of Social Media Impact

The rise of Hallyu (the Korean Wave) has had a significant impact on global tourism, with more and more travellers visiting South Korea due to the influence of K-pop, K-dramas and Korean culture. This lecture will explore the role of digital marketing and social media in creating the image of Hallyu tourism, focusing on a netnographic analysis of user-generated content and online discussions. Through an examination of platforms such as Instagram, TikTok and YouTube, the paper will explore key trends, hashtags and narratives that present South Korea as an attractive tourist destination.

A netnographic approach will allow for an in-depth understanding of how digital communities and influencers contribute to building travel experiences in Hallyu. The research sheds light on the impact of tourism-oriented content and social media campaigns on tourism activity, with a special focus on Hungarian tourists.

The presentation will provide a comprehensive overview of the interconnections between digital marketing, the impact of social media and Hallyu tourism.

Ildikó Balatoni, Anasztázia Kész, Tímea Kiss

The relationship between Corporate Social Responsibility and healthy lifestyles - a literature review

As a result of globalisation and modernisation, lifestyles have changed significantly in many countries around the world. This has led to two other key changes: a decline in physical activity and an increase in unhealthy eating habits. Sustainable development has become one of the most topical global issues of our time, which goes hand in hand with corporate social responsibility. Corporate Social Responsibility (CSR) has gained ground over the last five decades, first in the US and then in Europe. CSR has the potential to change the lives and mind sets of communities, and its success is partly due to its close link with sports. In our research, we looked at what has been published on the subject over the last decade and what further research is needed to develop the issue in a comprehensive and wide-ranging way.

Four international databases (Pubmed, Scopus, Web of Science, Science Direct) were searched for the keywords ""corporate social responsibility"" and ""health"" and ""sport"" in publications published after 2014. After excluding duplicates and reviews 167 publications were found. Based on the titles two independent reviews filtered out further publications that were not relevant to the topic, leaving 138 articles on our list. The analysis was continued by reviewing the abstracts and selecting only those publications that directly dealt with the topics of social responsibility and sport and/or health. This resulted in a total of 42 articles.

A comparison of the articles from several perspectives shows that CSR plays a very important role in maintaining a healthy society.

Ilona Bukta

Typology of residential social home operators in Hungary and their impact on management

This study examines the typology of residential social care institutions in Hungary by type of provider, including those run by state, municipal, church, private and non-governmental organisations.

Each type of provider has its own advantages and disadvantages in terms of funding sources, quality of services and operational flexibility. The study shows how these factors contribute to the financial stability, efficiency and quality of services of institutions, thereby supporting the development and sustainability of the social care system. It analyses how different maintenance structures influence management practices and the availability of funding.

The aim of the study is to explore the impact of maintenance structures on management, with a particular focus on financial stability, quality of care and the long-term sustainability of institutions.

Imre Kulcsár, András Nemeslaki

How Hungarian SMEs see Industry 4.0 Technologies

Economic stagnation is becoming a burning issue for many European regions. Especially in Eastern Europe over recent the years, numerous regions have witnessed substantial wage increases without significant improvements in productivity thus putting these regions at a risk of falling into the middle development trap. The economic strategy that served as a foundation for their economic development, primarily focusing on being a low-wage manufacturing centre, is no longer a sustainable source of competitive advantage. In our research, we conducted an in-depth qualitative analysis of 18 project proposals submitted by small and medium-sized enterprises (SMEs) in Hungary. These proposals aimed to leverage digitalization and Industry 4.0 technologies to enhance their production processes and boost their competitiveness. We demonstrate how companies that received guidance through this program achieved improvements in some aspects of their business performance, by conducting qualitative text analysis using ChatGPT 4o. Our analysis points out five problem areas where companies see need for development. These are obsolete technologies, quality problems, labour shortage, inventory management and keeping delivery deadlines. We also identify seven potential investment opportunities, which are automation and robotics, digitalization, quality control systems, resource management, process optimization and logistics development. Our evidence suggests that technological modernization and improving process management capabilities of Hungarian SMEs should be among the focus areas of policy makers aiming to increase competitiveness of Hungarian SMEs.

Janka Klára Szabó, Tekla Jakab, Dr. Szilárd Hegedűs

The Role of State Measures in Turbulent Economic Situation in the Financing of Small and Medium-Sized Enterprises

The COVID-19 pandemic and the subsequent economic crisis had a significant impact on small and medium-sized enterprises (SMEs) in Hungary, prompting the government to introduce various support measures, including a moratorium on loan payments. In response to further economic challenges caused by the 2022 Russian-Ukrainian war, the Hungarian government implemented additional measures to support SMEs, such as the "interest cap" (kamatstop) regulation. The aim of the study is to examine the impact of interest cap on SME financing, with special regard to changes in credit conditions and the profitability of

---

companies. The research examines, analyses and evaluates the impact of interest cap on Hungarian financing of SMEs operating in the Hungarian market. Based on ORBIS database, interviews and questionnaire survey, the research aims to answer the question of how the increase in interest costs affected the profitability of companies and define the role of state-subsidized loans in the given interest rate environment.

Jurák Eszter Réka

Értékalapú vállalatvezetés

Munkám fő témája a mai felgyorsult világban egyre nehezebben megállapítható és értelmezhető értékteremtés, az értékalapú vállalatvezetés jellemzői, sajátosságai. A 21. századi vezetői munkában a növekvő etikai és értékrendi problémák következtében folyamatos változások következtek be, melyet az egyes vezetési irányzatokban és vezetői stílusokban is jól megfigyelhetünk. Egy olyan környezetben, ahol közel húsz éve beszélhetünk az „értékválság” jelenségéről és küzdünk ellene a nemzetgazdaságban, kiemelten fontos hangsúlyt fektetni az érték, az értékteremtés és ezek társadalomra gyakorolt hatása közti összefüggésekre, melyeket kutatásom során tárgyalok. A vállalatvezetők kezében jelenleg még nincs egy általánosan elfogadott értékmérő rendszer, melynek segítségével a szervezeteknél tudatossá válhatna az értékalapú vállalatvezetés, majd általa a hosszútávú és fenntartható értékteremtés, valamint a siker.

Kata Horvath

A Comprehensive Evaluation of the Gradual Transformation and Development of Technology Acceptance Models

The study of technology acceptance is essential in understanding how and why individuals adopt new technologies and innovations. As communities increasingly rely on technological solutions for a great array of everyday challenges, it becomes crucial to explore the factors that influence the acceptance and integration of these innovations. Investigating the underlying dynamics of technology adoption offers invaluable insights to developers, policymakers and stakeholders, providing guidance to design, implement and promote technologies that reflect user needs and societal expectations.

The pillars of the technology acceptance theories and constructs can be traced back to various models, including the Technology Acceptance Model (TAM), which introduced key concepts such as perceived ease of use and perceived usefulness. Over time the TAM evolved, incorporating additional variables to better capture the complexity of human behaviour in response to technology. The Unified Theory of

---

Acceptance and Use of Technology (UTAUT) emerged as a prominent model, integrating several previous approaches and expanding the theoretical landscape by introducing new constructs like social influence.

This paper attempts to review the evolution of technology acceptance models, with a particular focus on the change of their conceptual and theoretical foundations. Through a comprehensive literature review, the study examines key concepts, variables and the integration of related theories such as the Theory of Planned Behavior (TPB) and some other alternative approaches.

Finally, a critical evaluation of UTAUT and its alternatives is presented addressing the most recent academic concerns too. The findings of this review emphasize the importance of the constant refining of technology acceptance models to keep pace with the rapid advancement of technological innovations and the ever-changing user expectations.

Kiss Milán

The relationship between the digitalization of payments and economic performance

Digitization including digitization of finance may create several opportunities for national economies. In addition to the fact that digital transformation may improve the competitiveness of the economy, it also means that a lot of data is available to researchers and other stakeholders. The flagship digitalization in finance is electronic payments. As a result of digitalization an increasing proportion and volume of payments are processed through, payment systems. There are several drivers digitalization of payment transactions such as the regulatory reasons (eg. introduction of the Instant Payment System), external shocks like COVID-19 pandemic or military conflicts, and the innovation of FinTech companies with or without the cooperation of the traditional payment service providers. Payment transactions are presumably related to real economic performance, therefore payments data could be used to analyze and nowcast/forecast certain macroeconomic variables. This article makes an attempt to find an explanation for the relationship described above, as well as set the way for further analyses.

Klaudia Murányi

Factors Influencing the Development of Corporate Compliance

The word "compliance" in literal translation means adequacy which refers to adherence to laws, i.e., legal norms, as well as internal standards established by the company, including guidelines based on moral and ethical principles. Corporate compliance is extremely important for ensuring the company's credibility and long-term success. Proper and effective compliance practices can help a company prevent legal issues,

---

minimize risks, and maintain a good reputation within the business community. Ethical corporate operations are a highly complex area that cannot be standardized or schematized. A compliance system that works effectively at one company can not be automatically applied to another. Similarly, a compliance system that functions well at the headquarters of an international corporation may not necessarily work as effectively at a subsidiary operating in a country with a different culture. However, in the field of ethical corporate operations, there are still certain best practices that provide guidance for companies. The field of ethical corporate operations is dynamic and continuously evolving. The application of ISO standards enables companies to keep pace with current trends and expectations, and to comply with the changing legal and market environment.

László Péter Juhász

Implementing ESG in the Hospitality Sector: Best Practices from Austria and Hungary

The study examines the implementation of Environmental, Social, and Governance (ESG) principles with a focus on the Austrian and Hungarian hospitality sector. Through a comprehensive literature review, the research identifies unique challenges faced by hotels in these countries in adopting and integrating ESG standards, including regulatory reporting hurdles, operational costs, and the balancing of profitability with sustainability. To gain deeper insights, interviews were conducted with hospitality professionals from both countries. These interviews provide a closer look at how hotels are navigating these challenges and employing best practices -among others- in areas such as energy efficiency, waste reduction, community engagement, and governance transparency. The study showcases various successful examples, highlighting innovative and practical strategies for implementing ESG principles in the hotel industry sector. While some companies are making significant strides in addressing ESG reporting challenges, there remains considerable work ahead, particularly for small and medium-sized enterprises (SMEs) that must follow suit to meet evolving standards and expectations. The findings contribute to a growing body of knowledge on sustainable hospitality practices and offer practical insights for industry professionals aiming to align their operations with regulatory ESG standards.

Laura Nagy

PET bottles’ recycling in Hungary

Recycling PET bottles is an essential component of Hungary's waste management strategy, helping to reduce environmental pollution and conserve resources. While the country has made significant strides in recent years, challenges remain in improving participation and infrastructure. By building on existing initiatives and promoting public engagement, Hungary can enhance its recycling efforts and move closer to a circular economy, where PET bottles are efficiently reused and repurposed.

Madaras Csaba, dr. Madaras Anita Jolán

Economy and management in healthcare institutions. Financing of the healthcare systems

The aim of my study is to present the important role of economics and management in health systems, the structure of hospital systems in general at the level of hospitals in Hungary and at the level of Koch Róbert Hospital in Edeleny.

I would like to focus in my research on the Koch Róbert Hospital in Edeleny. And I would strive for the following things:

- the effectiveness of the management policy at Koch Róbert Hospital in Edeleny .
- elimination of weaknesses detected by SWOT analysis, unlocking opportunities.
- finding appropriate tools and solutions to improve funding through HBCS (DRG).
- to sketch a picture of the life of Koch Róbert Hospital in Edelenyi through my reports, which would help the development of economists and managerial activity.
- Economic life of Koch Róbert Hospital in Edelenyi before, during and after COVID 19.

Methods used: Analysis of the budget for the years 2019-2023 Edelenyi Koch Róbert Hospital, longitudinal research.

Main results and conclusions: My research projects and gives a picture of the management policy used at Koch Róbert Hospital in Edelenyi. With a well-established team and weekly strategic analyses, it was possible to achieve the outstanding economic and management results in the life of the hospital in 2023.

Mária Roberta Nagy, Dr. László Zsolt Pataki

CSR Bibliometric Research

Corporate Social Responsibility (CSR), as defined by the European Commission, refers to the accountability of companies for their behavior and its social impacts. Key elements include employee conditions, human rights, prevention of environmental harm, and resistance to corruption. CSR enhances competitiveness, risk management, and reduces costs, providing advantages in access to capital and customer relationships. The history of CSR can be traced back to the theory of free markets; however, today the behavior of large corporations significantly affects the well-being of many. Charitable initiatives are closely linked to social and legal pressures. The academic foundation of CSR was established by Howard Bowen in his seminal work in 1953, while Philip Kotler developed the concept of socially-oriented marketing in 1972, emphasizing the long-term satisfaction of social needs. The research method involves a recent international bibliometric review, which can point out the basics of further research methods.

Mohammad Jaber, Abrar Ghaith, Mohammad Kashour

Energy Policies, Solar Adoption, and Subjective Energy Poverty in Jordan

Energy poverty is a multifaceted issue. In Jordan, it is defined as a situation that arises when a household has poor energy efficiency and is incapable of achieving appropriate, modern, and sustainable energy services due to economic or social barriers. This new study examines subjective energy poverty indicators in Jordan and their relationship to sociodemographic factors and knowledge of energy policies in Jordan. A survey was designed and distributed using convenience and snowballing sampling techniques to collect the data on Jordan. We collected a sample of 405 after one month of distributing the survey. The results show that 45.2% of households in Jordan can't afford to cool their residents adequately, 38.8% can't afford to warm their residents adequately, and 41.5% had utilities arrears during the last 12 months. The results also show that 39.7% of the respondents are aware of the funding programs offered by the Jordan Renewable Energy & Energy Efficiency Fund, 70% agree that policies and regulations play an important role in adopting solar energy systems at the household level, and 59.8% agree that they save energy at their residents because of energy policies and regulations. The results suggest that adopting solar energy systems can help households escape energy poverty in Jordan.

Norbert Pászka

Research on participation in herbal tourism in Hungary

Herbal tourism includes travel motivation for all herbs. It can be connect to many tourism sectors, because it does not necessarily appear on its own. Herbal tourism domestic literature and research are still incomplete, despite the fact that there are many herbal tourism facilities and service providers in Hungary. And the number of service providers is constantly increasing, as many people turn back to nature, natural, such as herbs, thanks to increased health awareness of people.

In my literature research, I mapped the domestic and international herbal tourism sector and its features and services. According to the research, nationwide I firstly illustrated the services, program elements of the herbal tourism sector, and divided them into active and passive services.

During my primary research, I tried to examine the national participation trend with a self -made questionnaire of 33 questions in connection with herbal tourism. In my research, I have processed more than 300 questionnaires, which show the results, and they can infer the opinion, suggestions and participation of the domestic participants on herbal tourism in the sector.

Olga Müller

Changes in the internal income inequalities of Hungarian counties (1988-2022)

The study presents and compares changes in income inequality at municipal level within Hungarian counties (NUTS 3 regions) from the introduction of personal income tax in 1988 to the most recent year of data available, 2022. Analyses within counties are relatively rare, since most research concerning inequalities and differences in development concentrate on inequalities within the whole country or between countries, or maybe inequalities within a selected, specific region (e.g. a selected county, district or the Budapest metropolitan area). It is a lot less common to compare and group territorial units based on the extent, the spatial pattern and the changes of their internal inequalities. However, as the study will reveal, interesting and important connections can be found in these aspects as well.

At first, I present the methodology of the research, the data sources and the most important limitations of the analysis, then I briefly review the main trends and changes in income inequalities at municipal level in Hungary and present the main causes of change. In the main part of the study, I examine the evolution of income inequalities at municipal level in Hungarian counties, with a particular focus on the differences from national trends and their causes, the most equal and unequal counties, and the explanation of the

---

different extent of inequalities. The study also proves that, based on the so-called Williamson hypothesis, there is a negative, moderately strong or strong correlation between the average income of counties and their internal inequalities. I also examine the periods when this correlation strengthened and weakened and reveal the reasons of these changes.

Orsolya Pető

Corporate Entrepreneurship as a Stress-Reducing Strategy

The practice of corporate entrepreneurship is not widespread in Hungary; however, several multinational companies have introduced this strategy in the past decade and encourage their employees to implement their innovative ideas within the company. A previous questionnaire-based study by the author highlighted that reducing workplace stress in some form is essential for companies to increase efficiency. Personal interviews revealed that, in addition to other corporate support (such as promoting a healthy lifestyle, supporting sports activities, screening programs, etc.), this is one of the activities that reduces workplace stress, as it greatly helps employees engage in tasks they find interesting and valuable, allowing them to experience a state of flow while working. This internal innovation-boosting program often results in significant financial benefits for both parties. In the author's opinion, the introduction of the lean mindset within companies is a precursor to corporate entrepreneurship. The interviews also aim to explore this hypothesis among white-collar workers, as the number of burned-out employees in this group is increasing nowadays.

Papp Gábor

The chance to switch from gas to RES - Can the EU secure its critical raw material supply chains?

The Russian-Ukrainian war has put the question of energy security into the forefront of global politics, particularly in Europe. As a reaction for the event the EU had announced its REPowerEU Plan in which decoupling from Russian fossil fuels was stated as a main objective. However, this was not an easy undertaking since prior to the war Russian was a significant exporter for the EU. Russia provided alone for the EU the 25% of its total crude oil imports, around 50% of its total hard coal imports and around 40% of its total natural gas imports. Rapid and drastic abandon of these sources would therefore lead to serious difficulties economically and politically also. To mitigate this effect renewables had come up as important solutions during this decoupling process. But here lies the second, and not often mentioned dilemma, from

---

where and how the EU should secure the supply chains of these infrastructures? One of the self-evident answers is by producing these infrastructures in the EU, which would not only provide a solution but also would have probably triggered positive effects on the whole European economy as well. Nevertheless, the problem is that the EU does not own the indispensable raw materials for these technologies within its soil only to a certain and generally low percentage which is accounted around 1-2% of the global supply. Taken into account these data, what are the main opportunities for the EU to secure its supply chains and by conducting these what further hardships the EU will have to face? Where would lead enhanced raw material diplomacy or upscaling European mining activities?

Somogyi-Farkas Sára

Recommendations to improve the financial intermediary system's role in development policy, highlighting regional development in the 2007-2013 EU development period in Hungary

This study and the presentation aim to explore how the financial intermediary system could play a more significant role in regional development within the framework of a more integrated development policy. In my investigation I focused on analysing the Hungarian financial intermediary system handling refundable subsidies from the European Union between 2007 and 2013. This period was chosen because it presents the most diverse range of institutions involved in mediating repayable EU subsidies, offering insights into tailoring financial solutions to the specific needs of beneficiaries.

The investigation's most significant finding: the expertise of institutions' experts in the market played the most important role in the effective deployment of repayable resources through intermediary institutions. The geographical proximity of financial intermediaries, while facilitating, is not the most significant factor in the successful deployment of support.

Furthermore, this research highlighted the potential for optimizing the use of financial instruments for cohesion purposes by integrating policies at a higher level. This integration would involve collaboration between the social and financial sectors, as well as territorial development policy. Such collaboration would enable the introduction of combined support products at the implementation level, where financial instruments could be complemented with non-financial support such as consultancy, education, or mentoring. These additional supports, particularly focusing on management, organizational development, and strategic planning, could enhance the effectiveness of financial instruments in delivering regional development.

Tamás Molnár

Let's Protect the Tomato-Tasting Tomato! "Let's Protect the Tomato-Tasting Tomato!"

Local products are receiving increasing attention from both economic development and sustainability perspectives. This study aims to highlight the importance of local products in promoting regional economic growth, strengthening local communities, and ensuring environmental sustainability. The research sheds light on how the production and consumption of local products contribute to the establishment of short supply chains, thereby reducing transportation costs and environmental impacts. Additionally, supporting local businesses increases job creation, strengthens the resilience of the local economy, and fosters social cohesion.

I would like to present one way of expanding local products through the example of the Ökokör in Szikszó. By highlighting this best practice, I aim to demonstrate what I believe is exemplary and worthy of following, and what the next steps should be in this process.

The analysis also examines other aspects, including the preservation of local culture and the improvement of food security. The study concludes with practical recommendations for promoting local products and developing sustainable economic models.

Keywords: local products, sustainability, economic development, short supply chain, community cohesion, Ökokör Szikszó

Tamás Teodóra

A döntéshozatal különböző megjelenési formái a vezetési irányzatokban

A kutatásom középpontjában a vezetési irányzatokban megjelenő döntéshozatali folyamatok vizsgálata áll, különös tekintettel azok tipologizálására és kronológiai fejlődésére. A tanulmányom célja, hogy rendszerezze a különböző vezetési elméleteket a döntéshozatal módszerek szempontjából, feltárva, hogyan változtak ezek az idők folyamán. A vizsgálat során bemutatásra kerülnek a vezetési irányzatok döntéshozatali alapelvei, valamint azok a tényezők, amelyek hatással voltak ezen elméletek kialakulására és fejlődésére. Bemutatom a vezetési stílusok változatosságát és hatásait, a döntéshozatali mechanizmusokat és vezetői stratégiákat. A kutatás célja, hogy átfogó képet nyújtson a döntéshozatal fejlődési ívéről, valamint rávilágítson arra, hogyan alkalmazkodtak a különböző vezetési megközelítések a társadalmi, gazdasági és technológiai változásokhoz. Az eredmények hozzájárulnak a vezetési stílusok és

---

döntéshozatali stratégiák mélyebb megértéséhez, valamint azok gyakorlati alkalmazhatóságához a modern vezetési kihívások kezelésében.

Zahra Shahini

Why Is Innovation Still an Important Factor in Economic Growth Nowadays?

Increases in GDP, a wealth of natural resources, the development of infrastructure, the improvement of technology, and human resources, deregulation, and innovation in a variety of fields are the main drivers of economic expansion. When economic firms innovate, they create new goods and services that boost revenue and profitability. Additionally, innovative entrepreneurship might encourage the establishment of new companies. One of the most crucial instruments for raising an organization's level of competitiveness is innovation, which can also advance scientific and technological advancement and, with the right conditions, promote national prosperity and economic progress.

Enhancements to current products, services, and procedures are typically included in innovations. By focusing on important clients and markets, these enhancements may propel business expansion by gaining market share. Endogenous growth models acknowledge that technological advancement is the primary driver of long-term economic growth and regard it as an internal element. These models view innovation and spending on research and development (R&D) as the main drivers of economic expansion. Research about endogenous growth models concurs that the degree and caliber of inventive endeavors impact the rates of economic growth of nations, resulting in variations in their economic growth consequences.

According to Schumpeter's view, innovation—which is defined as the commercial or industrial use of anything new—is the primary driver of economic progress. New things can be products, processes, methods of production, markets, sources of supply, or organizational forms. As a result, it has been noted that the innovation process constantly alters the economic structure from the inside out, ruthlessly demolishing the previous structure and erecting a new one. This "creative destruction" process, in which new techniques supplant outdated ones, is a basic economic reality.

Zapreskó-Farkas Evelin

Trends in territorial disparities in Poland over the last 20 years

The aim of my research is to highlight those NUTS3-level areas of Poland that have been able to "successfully" catch up in the last twenty years. The 2008-2009 financial crisis is at the center of the

---

research topic. I divided the research period into shorter periods for more accurate results. From 2000 to 2007: the period before the crisis; from 2008 to 2013: the outbreak of the crisis; from 2014 to 2019: the recovery from the crisis and the last „year of peace”.

I use the most frequently used method for measuring territorial inequality in my research. The three types of convergence are sigma, beta and gamma convergence. Sigma convergence refers to the change in the average GDP per capita; beta convergence is the regression relationship between initial GDP per capita and annual economic growth; while the gamma convergence shows the ranking change of the areas compared to a base year.

Sigma convergence was not achieved in Poland in any of the periods examined, which means that this result shows an increase in territorial disparities. However, gamma convergence was realized in most of the periods studied (except from 2014 to 2019), which means that this analysis suggests that territorial disparities have decreased.

Zsombor Pente

Hátrányos helyzetű diákok integrálása és a társadalmi esélyegyenlőség előmozdítása felzárkóztató programokkal

A hátrányos helyzetű tanulók oktatási rendszerbe való bevonása ma kulcsfontosságú, mivel az oktatáshoz való egyenlő hozzáférés az alapja a társadalmi esélyegyenlőségnek. A befogadási programok célja nemcsak az egyenlőtlenségek csökkentése, hanem a tanulók oktatási hátrányainak kompenzálása, készségeik fejlesztése és a korai iskolaelhagyás megelőzése is. A publikációm a magyarországi felzárkóztató programok - mint például a Tanítsunk Magyarorszáért! program, az Erzsébet-program és más, a társadalmi innovációt támogató kezdeményezések - várható eredményeit vizsgálja. A kutatás célja annak feltárása, hogy ezek a programok hogyan járulnak hozzá a hátrányos helyzetű fiatalok társadalmi integrációjához és az oktatási esélyegyenlőség megteremtéséhez. A téma fontossága abban rejlik, hogy a sikeres beavatkozások nemcsak az egyének életminőségét javítják, hanem hosszú távon hozzájárulnak a társadalmi kohézió erősítéséhez is.

Zsuga Zsolt

The Development Of Japanese - Hungarian Business Relations After The Regime Change

In 2024, more than 200 Japanese-owned companies worked in Hungary, and the number of their employees approached 40,000. Economic relations between the two countries has started at the end of the 19th century, but were interrupted several times because of the two World Wars. Since the 1950s, however, the development has been continuous, and the change of regime gave it a real boost, when Japanese investors also appeared in our country. For the past 30 years, it can be said that the Japanese business culture has taken strong roots in our country. There is significant export and import activity between the two countries (in 2023, exports to Japan amounted to 381,185.1 million HUF, and imports were almost twice as much, 651,417.9 million HUF). The Japanese investment intention has not decreased either, the island nation is the 9th largest investor in Hungary.

In this study, I examine how economic relations developed after the regime change, what led to the appearance of Japanese investors and their stay in Hungary, how dynamic the development of relations could remain and how sustainable this development is.